

VAKOK VILÁGA

MHB 1644

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA
ELŐFIZETHETŐ
MEGYEI SZERVEZETEINKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLI. évfolyam
10

DR. VAS TIBOR: TAPASZTALATOK AZ NDK-BÓL

A csökkent munkaképességű dolgozók rehabilitációjáért

Az ENSZ 32. közgyűlése az 1981-es évet a Rokkantak Nemzetközi Événé deklarálta. E nemzetközileg is nagy jelentőségű esemény ráirányította a figyelmet a munkaképességükben viszonylag korlátozott személyek rehabilitására.

Az NDK szakszervezeti tanácsának elnöksége 1979-ben határozatot hozott a szakszervezet feladatairól a rehabilitációt illetően. E határozat lényegét az alábbiakban ismertetem és egyben összehasonlítom a magyar helyzettel is.

A rehabilitáció mind az NDK-ban, mind nálunk állami ügy. A sikeres rehabilitáció előfeltétele a rehabilitálandó egyén messzemenő szociális biztonsága.

A rehabilitáció komplex folyamatában a szakszervezetnek kiemelkedő szerepe van, együttműködik más szervekkel a rehabilitáció érdekében, amely része az érdekvédelmi feladatnak. A szakszervezet feladata, hogy elősegítse a foglalkozási betegség és baleset létrejöttének megakadályozását, ezáltal is védve a dolgozók egészségét. Ha a baj mégis bekövetkezik, közreműködik abban, hogy az ilyen személy rehabilitálása megkezdődjék és amint lehet, támogatja újbóli munkába helyezését.

A határozat rámutat arra, hogy az úgynevezett védett üzemek mellett — amelyeket speciálisan arra szerveztek, hogy tömegesen foglalkoztassanak munkaképességükben viszonylag korlátozott személyeket — egyedi „védett” munkahelyeket is kell szervezni az általános jellegű üzemekben. Ez megfelel annak a tudományos szemléletnek, hogy a rehabilitációt le kell vinni az egyénhez, lehetőleg meg kell hagyni őt régi lakóhelyén és régi munkatársai között. Ha ez nem lehetséges számára, a régi munkaköréhez legközelebb álló olyan munkakört kell találni, amely képzettségének és képességének a legjobban megfelel. Természetesen, nálunk az ilyen személyekre is érvényes az az alapvető elv, hogy szükség lehet munkaerő-átcsoportosí-

tásra és a dolgozót a népgazdasági szempontból legfontosabb munkahelyen kell foglalkoztatni, amely azonban az ő egészségi állapotának is megfelel.

Az NDK szakszervezeti elnökségének határozata szerint a szakszervezeteknek befolyást kell gyakorolniuk a védett munkahelyek kialakítására, ellenőrizniük kell az ide vonatkozó tervek végrehajtását és el kell érni, hogy az a kollektív szerződésekben is szabályozást nyerjen. A szakszervezetnek ezzel kapcsolatban összhangba kell hoznia a népgazdaság társadalmi érdekét, a vállalati csoportérdeket és a rehabilitálandó személy egyéni érdekét.

A szakszervezetnek elő kell segítenie a rehabilitálandó személy szakmai át- és továbbképzését. El kell érni, hogy ne forduljon befelé, ne szigetelje el magát, ellenkezőleg, részt vegyen a lakóterület és az üzem kulturális életében a társadalmi megmozdulásokban. Gondoskodni kell arról, hogy ezek a személyek megfelelően részesüljenek szakszervezeti üdültetésben, illetve gyógyüdültetésben; rehabilitációs centrumokat kell létrehozni, elsősorban a gyermekek és fiatalok számára, de azok számára is, akik munkaképességüket részben később veszítették el.

Ideológiai képzéssel formálni kell mind a rehabilitálandó személy, mind a társadalom többi tagjának tudatát; a rehabilitálandó akarjon és tudjon dolgozni, a kollektívák pedig tegyék ezt lehetővé.

Az üzemi rehabilitációs bizottságnak az üzem egyéb illetékes szerveivel együttműködve személyes beszélgetéseket kell folytatnia azokkal a dolgozókkal, akik hosszabb ideig vannak betegállományban, vagy rokkantakká váltak. Ez a beszélgetés rendszeres legyen és nyújtson segítséget a komplex rehabilitálás előmozdításához. Az üzemi rehabilitációs bizottság tagjai: gazdasági vezető, káderosztály-vezető, munkavédelmi felelős, a társadalombiztosítási tanács elnöke,

üzemorvos, és legfeljebb 2 rehabilitált, akiket az üzem vezetője nevez ki az üzemi szakszervezeti bizottsággal egyetértésben. Magyarországon az 1/1967. sz. EÜM—MÜM—PM közös utasítása szabályozza az üzemi rehabilitációs bizottság összetételét. Megfontolandó, hogy nem lenne-e helyes Magyarországon is az NDK szabályozásához hasonlóan átszervezni az üzemi rehabilitációs bizottság összetételét. A jogszabály nálunk mindenképpen reformra szorul és működését az üzemi szakszervezeti bizottságnak kellene ellenőriznie.

A szakszervezet feladata, hogy személyesen foglalkozzék azokkal a dolgozókkal is, akiknek munkaviszonya tartós betegség vagy baleset következtében szűnt meg és nem rehabilitálható. A határozat szerint foglalkozni kell azokkal is, akik rokkantságuk miatt csak részmunkaidőben tudnak dolgozni és ebben az esetben 18. életévük betöltése után a rokkantjáraadékat is rendszeresen megkapják.

A szakszervezet a rehabilitációs munkában együttműködik az állami és társadalmi szervekkel. A határozat külön kiemeli az NDK Vakok és Gyengénlátók Szövetségével való együttműködés fontosságát. E tevékenységben döntő szerep hárul az üzemi szakszervezeti bizottságokra, amelyek a helyi viszonyok ismeretében támogatni tudják az üzemi rehabilitációs bizottság munkáját. Az egészségügyi és szociális rehabili-

tációs intézmények patronálási szerződést köthetnek az üzemekkel, brigádokkal és munkáskollektívákkal. Ennek segítségével elő tudják mozdítani a rehabilitáltak integrációját. A határozat utal arra is, hogy a rehabilitálással kapcsolatos teendőket maga a kollektív szerződés is szabályozza.

A szakszervezet ellenőrző tevékenysége során **ügyel arra, hogy a rehabilitálandó személy megkapja törvényes járandóságát, irányítsák rehabilitációra, részesüljön ennek kapcsán anyagi támogatásban (esetleg járadékban) és teljes munkaképtelenség esetén megfelelő járadékban.** Az illetékes szervezet ügyel arra, hogy a segédeszközöket gyártó üzemek terv szerint állítsanak elő oktatási, munka-, háztartási stb. segédeszközöket, hogy az igényeket ki tudják elégíteni. Az **egészségügyi szakszervezet együttműködik** azokkal az ipari szakszervezetekkel, amelyek a foglalkoztatási rehabilitációt előmozdítják. A határozat ezen felül körvonalazza több ágazati szakszervezet felelősségét is, hogy tagjai készüljenek fel a rehabilitációs munkára, többek között építkezésnél (lakás, ipari üzemek), a közlekedésben stb.

Indokolt lenne Magyarországon olyan csúcsszerv létrehozása, amely összefogja mindazokat az intézményeket, amelyek a rehabilitációval foglalkoznak. Ezzel együttjárhatna az anyagi források koncentrációja is.

A MUNKA c. folyóirat 1980. XXX. évfolyam 3. számából.

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk Központi Elnöksége 1980. augusztus 14-én ülést tartott. Jelen voltak: dr. Bódi István főtitkár, Csengeri József, Gerdelics Ferenc, Kuminka Györgyné, Pinviczki György, dr. Solymos Gyula, dr. Szabó Károly, dr. Széll Lajos, Szemerédi István, dr. Szigeti György, Zichó József elnökségi tagok, Daru Gerőné osztályvezető-helyettes és Hubay Bertalan, a vakvezető-kutyával közlekedők szakcsoportjának megbízottja.

Dr. Vas Tibor elnök betegsége miatt nem vehetett részt a tárgyaláson. Dr. Solymos Gyula alelnök megnyitotta az értekezletet és felkérte az 1. napirendi pont előadóját, Daru Gerőné

osztályvezető-helyettes, hogy terjessze a Központi Elnökség elé a vakvezető-kutyával közlekedők szakcsoportjának működési szabályzatát.

Az osztályvezető-helyettes beszámolójában rövid visszapillantást adott a Vakvezető Kutya-képző Iskola újraszervezésének feltételeiről. Elmondta, hogy a szakcsoport vezetőinek közbenjárása tette lehetővé, hogy az iskola újra működjen. Az Egészségügyi Minisztérium a szövetség feladatkörébe utalta a vakvezető kutyaképzést. Az intézmény működéséig a szövetségnek nagyon sok feladatot kell megoldania. Már sikerült találni megfelelő vezetőt, két kiképzőt, folyamatban van egy kiegészítő dolgozó felvétele

is. Az osztályvezető-helyettes elmondta továbbá, hogy a terepet rendezni kell és az épületek felújításra szorulnak. A rendbehhozáshoz közel egymillió forintba lenne szükség. Megkeresték a Csepel Művek Szakszervezeti Tanácsát, ahonnan társadalmi segítséget kértek a meghibásodott, tönkrement eszközök kicserélésére, illetve kijavítására.

A tájékoztató után került sor a szakcsoport működési szabályzatának megvitatására. Dr. Széll Lajos javaslatára fejezetenként vitatta meg az elnökség az anyagot. A működési szabályzatnak egyes pontjai módosításra szorultak, több elnökségi tag hozzászólt a kérdéses részekhez, végül is módosításokkal a testület elfogadta az előterjesztést.

A 2. napirendi pont előadója Szemerédi István szakmai csoportvezető volt. Ismertette a Központi Elnökséggel a megyei szervezetek ezévi rendes taggyűléseinek időpontjait és az elnökségi tagok bejelentették, hogy melyik értekezleten kívánnak részt venni.

A 3. napirendi pontban dr. Bódi István főtítkárral ismertette a küldött-közgyűlés beszámolójá-

nak tervezetét és kérte az elnökségi tagokat, hogy egészítsék ki az elhangzottakat. Felhívta a szakmai csoport figyelmét a közelgő taggyűlésekre és indítványozta, hogy a megyei szervezetek is kapjanak szempontokat taggyűlési beszámolójukhoz.

Dr. Solymos Gyula bejelentette, hogy a KISZ Központi Bizottsága és az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet felkérésére egy előadást fog tartani a látássérültek foglalkoztatási rehabilitációjáról. Kilátásban van még további két előadás ebből a témakörből. Ezek az események már kapcsolódnak a rokkantak nemzetközi évéhez.

Pinviczki György budapesti és Pest megyei titkár bejelentette, hogy Érden nagyon jól működő klubot hoztak létre. Tagtársaink hetenként jönnek össze. Az úgynevezett Milton-klubnak szoros kapcsolata van az érdi művelődési házzal.

A Központi Elnökség a bejelentéseket tudomásul vette, majd dr. Solymos Gyula alelnök az értekezletet bezárta.

Megyei Szervezeteink életéből

VISSZAPILLANTÁS SOMOGY MEGYEI SZERVEZETÜNK KÖRZETI CSOPORTJAINAK MÁSODIK NEGYEDÉVI KIRÁNDULÁSAIRA

A megyénkben működő körzeti csoportok több kirándulást szerveztek 1980 első felében. Először a siófokiak útjairól, majd a kaposváriak és a nagyatádiak kirándulásáról számolok be. Megyei szervezetünk Siófoki Körzeti Csoportja kirándulást szervezett Zalakarosra, Szentendrére, Igalra, Nagyatádra, Sopronba és környékére, valamint Kőszegre. Ezek közül néhány utazásról részletesen is beszámolok. Április 12-én a nagyatádi gyógyfürdőbe ment a csoport, a kirándulást Horváth Béla, a körzeti csoport elnöke szervezte. A siófoki zeneiskola énekkara is részt vett ezen az utazáson. A kirándulók egy része fürödni, mások pedig városnézésre mentek. Közös ebédünk az Ezüstkancsó Étteremben volt. Délután a segesdi Szociális Otthonba mentünk, ahol a siófoki zeneiskolások és a Siófoki Körzeti Csoport kultúrcsoportja adott műsort. Az otthon vezetője megköszönte a szép

produkciókat és egyben újabb szereplésre hívta meg a kultúrcsoportot. Ezután uzsonnával vendégelt meg bennünket. E sorok írója megköszönte a szíves vendéglátást. Horváth Béla pedig bejelentette, hogy rövidesen a vakok Homérosz-körűsával fogjuk meglátogatni az otthon lakóit.

*

A siófokiak következő utazása április 17-én volt, amikor Igalra látogattak el. A gyógyfürdőbe Siófokról ötvenen, a kaposvári aktívák közül tizennégyen jöttek el a külön-autóbuszal. E sorok írójának, megyei szervezetünk elnökének jutott az a megtiszteltetés, hogy a vendégeket fogadja. A fürdő igazgatója kedvezményes belépőjegyeket biztosított számunkra. A szép, napos idő a bátrabb fürdőzőket kicsalogatta a külső medencébe. A vendégek egy kelle-

mes kirándulás után térhettek haza.

A kétnapos soproni és kőszegi utazásra május 9-én és 10-én került sor. Az autóbusz reggel indult Siófokról, a Balaton déli partján haladtunk. Először Sárvarott álltunk meg, ahol a híres Nádasdy várat tekintettük meg. Ebédünk már Sopronban, a Szélmalom Étteremben volt. Ebéd után ismerkedtünk a műemlékekben gazdag várossal. Másnap reggel továbbutaztunk, Nagycenken felkerestük a Széchenyi-mauzóleumot. Majd továbbmentünk Kőszegre, ahol a várossal ismerkedtünk. Kőszegről Bükfürdőre mentünk. Délután útközben megálltunk a sümegi Várcsárdánál. A késő esti órákban érkeztünk haza Siófokra. Siófoki tagjaink közül, akik részesei lehettek e kirándulásoknak, maradandó élményekben volt részük.

*

A kaposvári és a nagyatádi sorsársak kirándulása Harkányba. Megyei szervezetünk Kaposvári Városi és Járásai Körzeti Csoportja május 31-én szervezte kirándulását az Európa-szerte híres fürdőhelyre. A kiránduláson 45 személy vett részt, eljött a Csepel Művek Kaposvári

Gyógyegysége Vöröskereszt szervezeteinek titkára és egy tagja. Autóbuszunk először Pécssett állt meg. Megtekintettük a tv-tornyot és rövid pihenő után továbbmentünk. Majd Máriagyúdon megnéztük a híres „kegytemplomot”, amely még az Árpád-házi királyok korában épült. Csoma Dezső plébános ismertette a templom történetét. Elmondta még azt is, hogy az egykori rendház ma öregek otthona lett. Délben érkezünk Harkányba, ahol fürdés és séta következett. Ezen a napon egy jól sikerült kirándulásnak voltunk részesei.

*

A Nagyatádi Körzeti Csoport is Harkányba szervezte kirándulását június 2-án. Az autóbusz először Szigetvárot állt meg, ahol a várat kerestük fel. Innen továbbutaztunk Harkányba. Ismerkedtünk a településsel. Majd a kirándulás egyik vendége, dr. Nyese József, a nagyatádi kórház reumatológus főorvosa a gyógyfürdő történetéről és a gyógyvíz hasznosságáról tartott előadást. Ezután fürdés következett dr. Angyal Zoltán, a nagyatádi kórház Madzsar Aliz szocialista brigádja tagjának felügyeletével. A sorstársak és a brigád tagjai élvezték a fürdözést. Útközben hazafelé megnéztük a máriagyúdi templomot, majd a pécsi Székesegyházat. Este a sorstársak és a vendégek elégedetten egy jól sikerült kirándulás után tértek otthonukba. Nagyon örvedetes dolog az, hogy körzeti csoportjaink tagjai ennyi kirándulás során ismerkedhetnek hazánk szép tájaival és nevezetes helységeivel.

Egy boldog nap a hajón

Ezzel a címmel nemrég levelet kaptunk Horváth Béla elvtárstól, Somogy megyei Szervezetünk Siófoki Körzeti Csoportjának elnökétől. A hangulatos írás részletesen beszámol a Somogy megyei tagtársak július 9-i vidám, balatoni hajókirándulásáról, melyen 176-an vettek részt. A Siófokról, Kaposvárról és Nagyatádról érkezett sorstársak szórakoztatá-

sáról öttagú zenekar gondoskodott. A Siófokról induló hajó először Balatonföldvárt, majd Balatonlellet és Balatonboglárt érintette, így érkezett el az út végcéljához, Badacsonyhoz. A résztvevők mindvégig kitűnően szórakoztak. Bőséges alkalom kínálkozott a táncrea, vidám éneklésre és a messze földön híres badacsonyi borok kóstoltgatására, hangulatos sétákra, kisebb kirándulásokra.

Horváth Béla tagtársunk így fejezi be a levelét:

„Üszó palotánk, a Lelle motoros hajó fél 6-kor indult visszafelé azon az úton, ahogy jöttünk. Minden megálló és leszállás valószínűleg búcsúzkodás volt. Ezt segítette a zenekar, amely olyan jól muzsikált, hogy a leszállók nem akartak elmenni. Este 9 órakor Siófokra hazaérkezve, sajnálkozva hagytuk el hajónkat, melyen egész nap boldogok voltunk.”...

„Szépen sikerült a program és jó volt a kirándulás. Első eset volt, hogy a Somogy megyei Szervezet és a Nagyatádi Körzeti Csoport közös kirándulást szervezett. Első volt, de nagyszerűen sikerült! Mindenki elégedetten és boldogan tért haza.”...

„Szép és kedves emlékek maradtak meg bennünk. Köszönjük mindenkinek, akik elősegítették ezt a szép napot, a vak emberek vidám napját.”

A Homérosz Kórus Somogyországban

Megyei szervezetünk Siófoki Körzeti Csoportjának elnöke, Horváth Béla lelkes munkával megszervezte az 1980-as évben a Somogy megyei hangversenyeket. Horváth Béla elmondta, hogy a kórus mikor és hol lép fel műsorával: június 28-án és 29-én Kaposvárott és Segesden, július 26-án Látvány községben, július 27-én Zamárdiban és Siófokon, augusztus 9-én Nagykanizsán, augusztus 10-én Fonyódon az Öregek Napközi Otthonában és még azon a napon este Siófokon a templomban. A továbbiakban még október 11-én Nagyatádon a Gábor Andor Művelődési Otthon színpadán, majd másnap Segesden kétszer is szerepel a kórus, délelőtt a templomban egy ünnepségen, délután pedig a szociális otthonban. Ezen a

napon még este is lesz egy hangverseny Nagyatádon, ahol egy nagy ünnepségen szerepel az énekkar.

Miután Horváth Béla ismertette a kórus programját, nem akartam elhinni szavait, lehetetlennek tartottam, hogy ez a zsúfolt program megvalósítható legyen. Utólag azonban örömmel állapítom meg, hogy a kórus hangversenyei a terv szerint zajlottak le. Horváth Béla ezekben a hónapokban szinte a Homérosz-kórus „munkatársa” volt. Nagy örömmükre szolgál, hogy az énekkar tizenkét alkalommal szerepel meggyénkben.

Hangversenyek június és július hónapban. A Homérosz-kórus idei első hangversenyt meggyénkben június 28-án tartotta Kaposvárott a Nagytemplomban, igen szép sikerrel. Június 29-én délután Segesd községben a Szociális Otthonban volt az énekkar következő szereplése, ahol nagyon sikeres ajándékhangversenyt hallhattak az otthon lakói. Még ezen a napon este nyolc órakor a kaposvári Hősök templomában volt egy hangverseny, dr. Lékai László bíboros-prímás miséje után. Ezen a hangversenyen a kórus nagy sikeréről csak azok tudnának beszélni, akik ott voltak a templomban.

Látvány községben július 26-án szerepelt a kórus. Erről a hangversenyről részletesebben is beszámolok. A művelődési ház jól megvilágított színpadán álló kórusra figyelt a közönség. Nagy Imréné, megyei szervezetünk Siófoki Körzeti Csoportja Vöröskereszt alapszervezetének titkára köszöntötte a megjelent hallgatóságot. Majd beszélt az énekarról, elmondta, hogy a kórus már több mint ötven éves múlttal sok sikert ért el. Méltatta az együttes karnagyának, Peskó György orgonaművésznek áldozatos munkáját. Beszélt még az énekkar egyre bővülő repertoárjáról, majd felcsendült az ének, szállt a dallam, magával ragadta a falu emberét, aki áhitattal hallgatta az énekeseket. Az egyes műsorszámok után zúgott a hálás közönség vastapsa. A hangverseny végén a látványi tanácselnök meghatódott hangon köszönte meg a kórusnak és karnagyának a felejthetetlen élményt, amelyben a falu népe részesült.

Július 27-én délelőtt Zamárdiban, a templomban szerepelt a kórus. Még ezen a napon este pedig a gyönyörű siófoki Művelődési Központ színháztermének színpadán lépett fel az

együttes, ahol rendkívül nagy sikerrel szerepelt. A hangverseny után a Siófoki Körzeti Csoport és a Vakok Vöröskereszt alapszervezete nevében virágokkal köszönték meg a kórus szereplését.

Megyei szervezetünk vezetősége köszönetet mond a Homérosz-kórusnak az eddig megtartott hangversenyekért.

Csik Lajos

Két nap Bercelen a Vakok Állami Intézetében

1980. június 21-én verőfényes reggel volt, amikor Szegedről elindultunk Bercelre. A vakok és gyengénlátók Csongrád megyei Szervezetének kultúr csoportja nagy izgalommal készült erre a vendégszereplésre. A kultúr csoport tagjai és kísérői ezen a napon 252 kilométert tettek meg a 10-es számú Volán egyik autóbusszával, amelyet Papp Róbert kiváló gépkocsivezető vezetett.

Szegedet elhagyva dr. Roziál László idegenvezető a tőle megszokott kedvességgel és figyelmességgel köszöntött bennünket, egyben ismertette az útközben érintendő városok nevezetességeit. Az első pihenő Kecskeméten volt, ahol a város főterén rövid időt töltöttünk. Majd továbbutaztunk Nagykőrös felé. Ebben a városban is megálltunk, megnéztük a református templomot és a Petőfi-szobrot. Innen Ceglédre mentünk, ahol az ország legszebb Kossuth-szobrát csodálhattuk meg.

Utunk Pest megye területén folytatódott, majd a Galga folyó mentén megérkeztünk Bercelre. Bercelen a Vakok Állami Intézetébe mentünk. Az intézetben Gyuricza András, az intézmény igazgatója és munkatársai fogadtak bennünket. Az igazgató üdvözlő szavai után megvendégelték csoportunkat. Ezután rövid ismerkedés következett a berce liekkel. A finom ebédet az intézet dolgozói mindenre kiterjedő figyelemmel szolgálták fel. Ebéd után az igazgató és Suti Lajos, megyei szervezetünk titkára ismertette a két napos programot. Ezután szálláshelyünkre mentünk, elfoglaltuk helyünket és felkészültünk a délutáni szereplésre. Majd átmentünk a Marschall-kastélyba. Itt és a község egy másik helyén vannak a vakok intézetének épületei. Mindkét helyen vakok, gyengénlátók és értelmi fogyatékosok laktak. A kastély udvarán szép környezetben tartottuk meg műsorunkat. Suti Lajos köszöntötte a megjelenteket, az intézet vezetőit,

gondozóit és lakóit. Elmondta, hogy nagy örömmel jöttünk ide, műsorunkkal szeretnénk kellemes, vidám perceket és sok örömet szerezni a résztvevőknek. A titkár ezután jó szórakozást kívánva átadta a szót és a mikrofont Rózsahegy Sándornak, a kultúr csoport vezetőjének, aki egyben a műsor egyik szövegírója is volt. Rózsahegy sorstárs üdvözlő szavai után bemutatta az együttes tagjait. Majd megkezdődött a műsor, melynek során prózai és zenei részek váltogatták egymást. Elsőként Szabó István mondta el saját versét, majd Kádár László énekelt és harmonikázott; Klimász Sándor énekkel, verssekkel és egy monológgal szerepelt; Klimász Sándorné énekelt és a műsor másik szövegírója volt; Mihályi István vidám monológot adott elő és mint orgonakísérő is szerepelt. Rózsahegy Sándor énekkel és verssekkel is fellépett. Salamon László klarinétot játszott. A közönség nagy tapsal köszönte meg a műsort, és kérte a szereplőket, hogy amennyiben arra módjuk lesz, máskor is látogassák meg az intézet lakóit. Ezután a kultúr csoport tagjai kívánság műsort adtak a jelenlevőknek.

Műsor után meglátogattuk az intézetet, ahol a termekben ragyogó tisztaság fogadott bennünket. A látogatás után elbúcsúztunk a kastély lakóitól és sikerélményekkel mentünk vissza az intézet másik épületébe. Itt finom, ízletes vacsora várt bennünket. Vacsora után este 8 órakor került sor műsorunk itteni bemutatására. A zsűfólásig megtelt terem közönségét Suti Lajos köszöntötte, tolmácsolta megyei szervezetünk vezetőségének üdvözlését, majd jó szórakozást kívánt a közönségnek. Ezután megkezdődött a kultúr csoport műsora. Az előadás során a délutáni szereplők léptek fel, műsorukban itt is prózai és zenei részek váltogatták egymást. A sok tapsal, tetszéssel fogadott műsor után az ebédlőben ismerkedési est következett, ahol az

intézet dolgozói és lakói közelebről is megismerkedhettek a szereplőkkel és kísérőikkel. Késő estig tartott a beszélgetés, a zene, a tánc, mindenki nagyon jól érezte magát. Másnap reggeli után átmentünk Balassagyarmatra, ahol a Palóc múzeumot és a város néhány más nevezetességét is megnéztük. Visszatérve az intézetbe ebéd következett. Búcsúzáskor Gyuricza András köszönetet mondott kultúr csoportunknak a jó szereplésért és a szép műsorért. Kifejezte azon óhaját, hogy szeretné, ha a jövőben is meglátogatnánk őket. Suti Lajos megköszönte az intézet igazgatójának, dolgozóinak a szívélyes vendéglátást és a rólunk való gondoskodást. Megígérte, hogy amennyiben meghívunk bennünket és módunk lesz rá, máskor is eljövünk, hogy kultúr csoportunk új műsorral, vidámsággal töltsen meg a gondozottak hétköznapijait.

Ezután elindultunk hazafelé a már ismert útvonalon. Hamarosan megérkeztünk Nagykőrösre, ahol az egyik étterem kerthelyiségében megpihentünk. Szegedre egy kellemes, szép utazás és egy jól sikerült szereplés gazdag élményei után értünk haza.

Kirándulásunk második napjának délelőttjén elbeszélgettem Gyuricza András sorstárssal, a berceli intézet igazgatójával. Beszélgetésünk során Gyuricza András elmondta, hogy 1945-ben mindkét szemére megsérült, majd elvesztette látását. Abban az időben sokat segített neki Szegeden Suti Lajos. Tagja lett a Vakok Szövetségének, amelyben aktívan tevékenykedett és részt vett a Csongrád megyei Szervezet alakuló munkájában. A Fonalfeldolgozó Vállalatnál dolgozott, munkája mellett már akkor elkötelezte magát a vakügy számára. Gyuricza András 1965 óta a berceli vakok intézetének az igazgatója. Munkatársával egyetértésben végzi munkáját az intézeti lakók érdekében. Gyuricza András hosszú utat tett meg a Maros-parti Makóról Szegeden át Bercelig. Az igazgató elmondta, hogy az intézet két épületében 110 személyt gondoznak, akik között vakok és gyengénlátók, valamint értelmi fogyatékosok is vannak. Az intézeti dolgozók nehéz munkájukat hivatástudatból, emberszeretettel becsülettel végzik. Az intézet igazgatójának és munkatársainak ál-

dozatos munkájáról a gondozottak elismeréssel és hálával beszéltek.

Végezetül köszönetet mondunk mindazoknak a segítségéért, akik számunkra lehetővé tették ezt az eredményes, sikeres kirándulást. Ezen sikerélmény kell, hogy további munkára serkentse a kultúr csoport tagjait, hogy ezután is több helyre elvigyék műsorukkal az embereket szívébe és lelkébe azt a fényt, amelynek világosságánál észreveszik egymást akár látók, akár nemlátók vagy más fogyatékosok.

Barna Mihály

Mozgalmas nyár

A vakok és gyengélátók Békés megyei Szervezetének 1980. június 15-én kedves vendégei voltak. A Heves megyei Szervezet kultúr csoportja és kísérői külön-autóbuszal látogattak el hozzánk Békéscsabára. A hevesi kultúr csoport változatos, szórakoztató, jó műsort mutatott be. Sajnos nagyon kevesen voltak az előadáson, igaz, hogy a jelenlévők nagy tapssal jutalmazták a kiváló produkciókat.

Az előzetes megállapodás szerint megyei szervezetünk kultúr csoportja július 6-án viszonzta a hevesi vendégek látogatását. Dicséretet érdemel az egriek által szervezett vakok napja. Egerben a kultúrház teljesen megtelt a tagokkal és a meghívott vendégekkel. Viszonzásként a műsort a Békés megyei Szervezet kultúr csoportja adta. Az előadás végén izléselesen összeállított csomagokkal ajándékozták meg a vendégeket és a tagokat az egriek. A hevesiek kitűnő rendezéséért gratulálunk. Kultúr csoportunk az egri szereplést összekapcsolta egy kis kirándulással is. Régi ismerősként felkerestük az egri Szociális Otthont, ahol népdalokból összeállított másfélórás műsort tartottunk. Kultúr csoportunk már harmadszor szerepelt ebben az otthonban. A szociális otthon vezetősége vendégül látott bennünket finom ebéddel és saját termésű borral kedveskedtek.

Két nap múlva az aggteleki cseppkőbarlangot tekintettük meg. Gazdag élményekkel és szép emlékekkel térünk haza Észak-Magyarországról.

Nádai József

Szövetségünk Heves megyei szervezete 1980. július 6-án ünnepélyes keretek között vakok napját rendezett.

Verőfényes délelőttre ébredt a város, mintha az időjárás is kedvezni akart volna ezen a napon. Ilyen kellemes időben érkezünk meg Vörös Istvánné előadóval a város megyei művelődési központja elé, hol nagy volt a sürgés-forgás. Amikor a nagyterembe beértünk a jelenlévők sokasága is bizonyította, hogy fontos számukra ez a vasárnap. Ismerősök, rég nem látott barátok üdvözölték egymást nagy örömmel, az volt az érzésem, hogy mindenki várta ezt a találkozást.

Az ünnepi műsort a Békés megyei szervezet kultúr csoportja adta.

Először a „Szabad szél” c. operettből kaptunk ízelítőt, majd Szilágyi Imréné és Vantara András (a Békés megyei szervezet titkára) szlovák népdalokat adott elő nagy sikerrel. Nádai Erzsébet pártolótag — a kultúr csoport vezetőjének leánya — kitűnően képzett hanggal, vérpezsdítő magyar nótákat, dalokat énekelt, amelyeket a hallgatóság hosszantartó vastappsal jutalmazott.

A Békés megyeiek egri nótákkal kedveskedtek vendéglátóiknak oly nagy iskerrel, hogy a jelenlévők is velük együtt énekeltek. A mintegy másfél órás műsor után Vantara elvtárs köszönetet mondott a ven-

déglátóknak a meghívásért és a szíves fogadtatásáért. Végül felsorolta azokat a programokat, amelyek közül a műsort követően tetszés szerint választhattak a megjelentek. Reményét fejezte ki, hogy a nap hátralevő része is a vidámság és a szórakozás jegyében telik el.

A Heves megyeiek befejezésül italokkal, valamint a helyi cipőipari és háziipari szövetkezet KISZ-szervezete által készített kedves ajándékokkal lepték meg a tagságot és a vendégeket.

A kellemes és vidám délelőtt folytatásaként sokan a város nevezetességeinek megtekintését választották, ehhez Zsáka István idegenvezető tagtárs nyújtott értékes segítséget kalauzolásával.

A Szépasszony Völgyébe szervezett kiránduláshoz a városi Volán Vállalat díjmentesen autóbust adott. A meleg napsütéses időben sokan a strandolást választották programként.

A megyei szervezet közbenjárására a tagok ezen a vasárnapon a tagsági igazolványuk felmutatásával térítés nélkül vehették igénybe a városi strandot.

Úgy érzem, hogy az ilyen rendezvények nagy jelentőségűek a tagság életében és jól szolgálják az egyesületi élet fejlődését.

Bakó Lászlóné
instruktor

A hatodik kitüntetés

Az élet néha rettenetesen kegyetlen tud lenni az emberekhez... A legszebben indult karriereket törli ketté egyetlen roppantással, nem törődve azzal, hogy mi lesz azután az áldozattal. Talpra tud-e állni, összeszedve minden erejét, vagy pedig ott marad-e összezúzva életének romjai között?

Egy ilyen végzetével birkózó életnek vagyunk együttérző társai néhány hónapja. 1979 decemberében új lakó érkezett intézetünkbe (debreceni Vakok Állami Intézete), egy középkorú férfi személyében. A zárt közösségekben az a szokás, hogy ha megjelenik egy új, addig ismeretlen egyén, nyomban megkezdődik a kíváncsi kérdezősködés, valahogy ilyen

formában: „Vajh ki ő, és merre van hazája?” Ez a kíváncsiság annak, aki felé irányul, bizonyára terhes is meg kínos is, de megbocsájtható azoknak, akik a világból kirekesztve élnek, és az ebbe a kirekesztettségbe érkező új társ valamiféle változottságot ígér. Az érdeklődők hamarosan megtudták a következőket.

Újonnan jött társunk Misléy Győ-

zó, nyugdíjas középiskolai tanár, aki Mátészalkáról érkezett. A rideg személyi adatok mögött, hogy ki rejtőzik, az csak később derült ki, mert a zárkózott természetű új lakótárs-hoz csak nehezen, keveseknek sikerült hozzáférközniük.

Ezen kevesek előtt aztán lassan kibontakozott egy emberi tragédia, amely annál fájdalmasabb, mivel egy olyan valakit sújtott, aki egész életét a közösségnek szentelte. Misley Győző ugyanis a közösségi munka egyik legszebb területét választotta hivatásául. Előbb fizika szakos középiskolai tanár, majd Szabolcs-Szatmár megye középiskolai szakfelügyelője volt. Sajnos, már csak volt, mert a sors kegyetlensége ezt a sokat ígérő tudományos pályát kettétörte azzal, hogy elvette látását. Misley tanár úr életének delén (49 éves korában) sorstársunk lett... Igaz, nem érte váratlanul ez a csapás, mert már egészen fiatal korában közölték vele az orvosok, hogy recehártya leválás fenyegeti. Ő azonban ennek ellenére vagy talán ép-

pen ezért; tovább folytatta tanulmányait, majd azok végeztével munkájára fordította minden energiáját. Kíméletlen erővel hajszolta magát az olyan ember sietségével, aki tudja, hogy számára csak kevés idő adatott és ezt a rövid időt alaposan ki kell használnia, hogy tudásából minél többet adjon át másoknak.

A tanítás mellett több cikket publikált szaklapokban. Tudományos munkáját akkor is tovább folytatta, amikor kinevezték szakfelügyelőnek. Sőt azután írta meg egyetlen tankönyvét is. Mindezek mellett még gondja volt arra is, hogy az elhanyagolt szabolcsi iskolákat ellássa fizikai szemléltető eszközökkel, amelyeket eleinte sajátkezűleg is barkácsolt. Sokrétű, kemény munkáját az illetékesek magas elismerésben részesítették, többször kapott kormánykitüntetéset. Többek közt megkapta a „Kiváló Tanár”, a „Kiváló Újító”, a „Kiváló Társadalmi Munkás” kitüntetéset. 1980. május 30-án a pedagógusnap alkalmából vette át a hatodik és egyben a legnagyobb elisme-

rést jelentő kitüntetéset, az „Apáczai Csere János” díjat, amelyet az Országában nyújtott át neki Polinszky Károly oktatási miniszter. Az ünnepélyes átadás pillanatait a televízió is megörökítette.

Nem vagyok rá hivatott, de mégis kötelességemnek érzem, hogy nemcsak intézetünk lakói nevében, hanem minden magyar sorstárs nevében köszöntsem azt a pedagógust, aki úgy végezte munkáját, hogy bátran mondhatja: „... Ez jó mulatság, férfi munka volt!” Őszintén kívánom neki, hogy minél előbb tudja lerázni magáról a pillanatnyi csüggedést és találja meg helyét a mi „fekete világ”-unkban, amelyben csak a fény hiányzik, de az emberiség nem. Biztosan talpra áll majd, mert már a Braille-írást is megtanulta. Fel a fejfel, tanár úr!

Szonda Klára

A 175. éves Tiflopedagógiai Iskola köszöntése

I.

JOHANN WILHELM KLEINRŐL A BÉCSI VAKOK INTÉZETÉNEK MEGALAPÍTÓJÁRÓL

Megkésve bár — de annak reményében, hogy az őszinte jókívánságok nem érkehetnek későn — meleg szeretettel és nagyrabecsüléssel köszöntjük a nagymúltú, nemes tradíciókkal rendelkező bécsi tiflopedagógiai iskolát, amely hosszú fennállása alatt nemzetközi rangot vívott ki magának. Amikor tiflopedagógiai iskoláról és nem egyszerűen bécsi vakok intézetéről teszünk említést, akkor nem elírásról, hanem valóságos tényről van szó, hiszen már kezdetben, 1802-ben *Franz Geheis* (1776—1809) Rövid vázlat egy intézetről vak gyermekek részére c. munkájában javasolta, hogy a látássérült, „félíg vak” gyermekeket sérültségük fokának megfelelően a vakok intézetének különleges tagozatában neveljék. Itt megfelelő gyakorlatokkal megtanulták volna látási érzékszervük helyes használatát és ugyanakkor a látás céltudatos óvásával vigyáztak volna látásmaradványukra. A

szép terv ekkor nem valósulhatott meg és csak 1912-ben Purkersdorfban (Bécs mellett) vezették be az alsó-ausztriai tartományi vakok intézetében a különleges (speciális) nevelést a gyengénlátó tanulók számára. Napjainkban viszont már a tiflopedagógia minden ágát kifejlesztették és eredményesen művelik.

Visszatérve az előzményekre, megállapíthatjuk, hogy Bécsben a vakok képzése iránt korán érdeklődés mutatkozott. A rövidség kedvéért most csak *Maria Th. von Paradies* (1759—1824) vak zongoraművésznőre hivatkozunk, akit a kor kiváló zenészei tanítottak és európai koncertkörútján — 1784—1787 között — nagy sikert aratott. Első párizsi koncertjét 1784 április 11-én tartotta meg. A párizsi újság nagy szenzációval számolt be az eseményről és különböző részleteket ismertett arról, hogyan tanították a művésznőt nemcsak zenére, hanem nyelvekre és egyéb közhasznú ismeretekre. Ez a koncert adta meg a „végső lökést” *Valentin Haüynek* (1745—1822), hogy 1784. május 31-én megkezdje tanítási kísérletét *François Lesueurrel*. Ez a kísérlet a vakok első intézetének megalapításá-

hoz vezetett Párizsban és ezzel elkezdődött az intézetalapítás hősi korszaka.

Maria Paradies példáját magyar vonatkozása miatt is fontosnak tartottuk kiemelni, mert a kiváló feltaláló, polihisztor *Kempelen Farkas* készített számára házi-nyomdat, amelynek segítségével a művésznő kiterjedt levelezést folytatott. Később Bécsben zeneiskolát nyitott és ezt 65 éves koráig vezette.

A XVIII. században a párizsi intézet után sorra jöttek létre a vakok első — főleg kézművesipari képzést megvalósító — intézetei Angliában (Liverpool 1791, Bristol 1793, Edinburgh 1793, és London 1799.)

Bécsben *Weinberger* süketnéma intézeti tanár 1798-ban megpróbálta vakok tanítását a süketnéma intézet keretein belül, de szerencsére ez nem sikerült. Bécsben a vakok képzéséhez a kedvező talajt különösen *Franz Gaheis* — már említett — írása készítette elő. *Gaheis* munkájából egyértelműen megállapítható, hogy Bécsben azonnal szellemi (intellektuális) és nem csupán kézműves képzésre gondoltak. *Gaheis* kapcsolatba lépett *Johann Wilhelm Klein* (1765—1848), aki 1804. május 13-án magához vette a vak *Jakob Braunt* (1795—1839) és megkezdte tanítását. 1805-re már olyan jól előrehaladtak tanítványával, hogy nyilvános vizsgát tartottak. *Klein* ezzel a sikeres kísérletével ismét bizonyította — ezúttal Bécsben — *Juan Luis Vives*, *Comenius*, *Diderot*, *Niessen*, *E. Regnier*, *V. Haüy* és annyi más kiváló nevelő, ill. gondolkodó tapasztalatát és állítását, hogy a vakok képezhetőek és képzésük olyan sokat ígérő vállalkozás a társadalom számára, amely feltétlenül támogatást érdemel. *Klein* első tapasztalatait 1805-ben: Annak a kísérletnek leírása, amely vak gyermekeket hasznos polgárokká képez c. tanulmányában fejtette ki. Ezt az írást azután több nyelvre lefordították.

Klein — *Haüy* kortársa, barátja és hozzá hasonlóan a vakoktatás egyik úttörője — 1765. április 11-én született a Nördlingen mellett lévő Allerheimben és a *Schiller* által híressé vált Karlschuléban tanult jogot. A napóleoni háborúk során került Bécsbe, de már otthon is sokat foglalkozott a szegénygondozás kérdésével. A szociális problémák iránt fogékony *Klein* ismerte *Haüy* eredményeit. Egyrészt azért, mert *Haüy* már 1786-ban publikálta gondolatait, másrészt *Gaheis* révén. Itt jegyezzük meg, hogy *Wallis* gróf már 1803-ban egyik emlékeztető feljegyzésében felhívta a korona figyelmét a vakoktatás szabályozásának szükségességére és

ebben a feljegyzésében *Haüy* sikereire hivatkozott. Mindenesetre *Klein* érdeme a már említett tanítási kísérlet elvégzése és a bécsi vakok intézetének megalapítása. Életútja szerencsésebb volt, mint nagy kortársának, *Haüynek* pályája, de neki is kijutott az úttörők életét jellemző félreértésekből, csalódásokból, kudarcokból, inszINUÁCIÓKBÓL és bizalmatlanságból.

Klein szakíróként rendkívül termékeny volt. Gazdag irodalmi munkásságából, amely elgondolásai népszerűsítését tette lehetővé különösen két műve tűnik ki. 1. Az 1819-ben megjelent: Tankönyv a vakok tanítására, helyzetük megkönnyítésére, hasznos foglalkoztatásukra és így hasznos polgárokká képzésükre. 2. Az 1837-ben kinyomtatott: Vaktanítás története és a németországi vak intézetek története, valamint hírek más országok vak intézeteiről c. írása. A Tankönyv . . . még sok évtizeden át a vakok tanításának valóságos kézikönyve „bibliája” lett. Ennek okát elsősorban abban kereshetjük, hogy *Klein* bár jogi akadémiai végzettséggel rendelkezett, mégsem restelt — röviddel műve megkezdése után — alapvető pedagógiai tanulmányokat folytatni a bécsi egyetemen. Ez az alapos pedagógiai felkészülés az oka, hogy *Klein* intézete évtizedekig minden a vakok képzése iránt érdeklődő ember valóságos „Mekkája” lett. *Farrell* 1956-ban, és *Wanecek* 1968-ban egybehangzóan hangsúlyozták, hogy *dr. S. G. Howe* — az amerikai vakügy megalapítója — európai tanulmányútja során sajnos nem érintette Bécset „ahol pedig a legtöbbet tanulhatta volna”. *Klein* nem elégedett meg azzal, hogy egyetemi hallgatóként elméleti pedagógiai ismeretekre tegyen szert, hanem a tanítók gyakorlati kiképzésében is részt vett. 1810 januárjában szerezte meg a pedagógiai képzettségét tanúsító bizonyítványt. Az a tény, hogy *Klein* rendszerezett elméleti és gyakorlati pedagógiai tanulmányokat folytatott, lehetővé tette nézeteinek nagyobb tárgyilagosságát *Haüy* egyes elgondolásaival szemben. Sokkal mérsékeltebb, józanabb, bizonyos mértékig szakszerűbb módon ítélte meg a vakok képzésének lehetőségeit és elismerte bizonyos korlátozások, módosítások fontosságát a látók képzési tervéhez viszonyítva. Hangsúlyozta az új, különleges (speciális) tanítási, ill. tanulási módszerek hatékonyságát és úgy tűnik megsejtette a vakok képzésének különállását. Természetesen nem lehet elvonatkoztatni a kor tudományos, pedagógiai-pszichológiai fejlettségének korlátaitól és különösen nem lehet figyelmen kívül hagyni a

kor gazdasági-társadalmi viszonyait. *H. Garbe* 1969-ben erre nyomatékosan hívta fel a figyelmet. *Klein* — a kor más kiváló vakügyi szakembereihez hasonlóan — rengeteg tapasztalatot gyűjtött össze, ezeket azonban nem mindig kezelte kellő kritikával. A vakság általa ábrázolt, megrajzolt „tipikus képe” nem választható el azoktól a benyomásoktól, amelyeket az intézetbe bekerültek korábbi hiányzó neveltetése, a szegénység, az intézet akkori légköre, izoláltsága, az intézetből kikerültek szinte megoldhatatlan elhelyezkedési gondjai gyakoroltak rá. A vakság akkor megrajzolt „tipikus képe” az adott kor társadalmi viszonyaihoz kötődött, annak volt „fogalmi tükre”.

A bécsi vakok intézetében megtalálhatók azok a vizsgáljegyzőkönyvek, amelyeket *Klein* 1814-től egészen haláláig lelkiismeretesen vezetett. Ezekből a feljegyzésekből megtudjuk, hogy a tanulókat a következő teljesítmények alapján értékelték: képesség, alkalmazás, magatartás, hittan, betűismeret, domború írás, olvasás, írás, német nyelvtan, számolás, zene, természettörténet, kézimunkák, fogás (tapintás). Ez *Häuy* rendszerével összehasonlítva sokkal többféle teljesítményt értékel. (Vö. Bécsi Archívum anyaga) *Klein* a Vaktanítás története (1837) c. munkájában kinyomtatta intézetének heti rendjét, amely alapjaiban még sokáig használatos maradt. A nevelteket két csoportba osztották, ahol az „A” csoport a fiatalabbakat jelentette. Az „A” csoportban hittant, betűvetést, olvasást, írást, nyelvtant, számolást, zenét, természettörténetet, fogást (tapintást) sajátítottak el. A „B” csoportot hittanra, anyanyelvre, számolásra, zenére, természettörténetre és földrajzra tanították. Ennek a csoportnak már munkafoglalkozásai is voltak. Ez utóbbiakra ugyanis *Klein* különösen nagy súlyt helyezett.

1899-ben már új tantárgyakat találunk a bécsi intézetben: helyesírást, történelmet, és emlékezeti gyakorlatokat. Ezekben a tantervekben nem találunk testgyakorlatot, de tudomásunk van róla, hogy *Klein* élénken érdeklődött a vakok gimnasztikája, testnevelése iránt. Idős korában jelent meg: *Gimnasztika vakoknak* (1847) c. könyve, amely szorosan kapcsolódott *Friedrich Guts-Muths* (1754—1839) nézeteihez és követelményeihez.

Klein tanulmányozta a felvilágosodás korának filozófusait, a filantropisták eszméit, *Niemeyer* és *Milde* pedagógiai nézeteit, de különösen nagy hatást gyakorolt rá *Pestalozzi* (1746—1827) mélységesen demokratikus szellemű neve-

lési rendszere. Nem véletlen tehát, hogy Párizs, Berlin (főleg *Zeune* működésének hatására), Stockholm (elsősorban *Peter Aron Borg* működése nyomán) mellett Bécs lett az európai vakoktatás negyedik nagy centruma.

Klein hasznos tanácsokat adott *Alois Klarnak*, aki a prágai vakok intézetét alapította meg 1808-ban. A prágai intézetben szerezte tanítói képesítését, de Bécsben *Kleinnél* is tanult az első magyarországi vak intézet megalapítója: *Beitl Rafael*. *Klein* nézetei hatottak a pesti vakok intézetének második igazgatója, az ugyancsak prágai *Anton Dolezalek* (*Dolezsálek Antal*) gazdag német nyelvű munkásságára is. *Klein* intézetében tanult a pesti vakok intézetének első vak tanára *Hertelendy Gábor* (1800—1844), aki 1826—1834 között tanított ebben az intézetben. *Klein* érdemeit a hazai vakügyi szakemberek így pl. *dr. Mihályik Szidor*, *Pivár Ignác*, *Herodek Károly*, *dr. Méhes József* és a gyógypedagógia-történet jeles művelője: *Gordosné dr. Szabó Anna* szintén elismerték.

Klein a felvilágosodás filozófusainak írásai-ból merítette rendíthetetlen pedagógiai optimizmusát, a gyermek tiszteletét és szeretetét, a filantropistáktól vette át, hogy a nevelési hibákat nem lehet a gyermek rovására írni és a sérültség következményeit nem tekinthetjük megváltoztathatatlanoknak. *V. E. Milde* (1777—1853) keltette fel figyelmét a gyermek életkori és pszichológiai sajátosságainak tanulmányozása iránt. „A pszichológia az egyetlen alap amelyre neveléstant lehet építeni” — tanította *Milde*. *Pestalozzi* hatására pedig már nemcsak pszichológiai, ismeretelméleti, pedagógiai, hanem szociális kérdések felé fordult figyelme. Az általános népoktatás követelésének analógiájára *Klein* fáradhatatlanul képviselte az általános vakoktatás gondolatát. A *Pestalozzi* gondolataival kimutatható számos megegyezés nem tekinthető véletlennek, hiszen *Klein* könyvtárában „az emberiség tanítójának” minden műve megtalálható volt. *Klein* a vakoktatás egész „rendszerét” *Pestalozzi* nyomán kívánta megvalósítani. Már 1805-ben megkísérelte *Pestalozzinak* a számok viszonyát tartalmazó táblás könyvét a vakok számára használhatóvá tenni és *Pestalozzi* didaktikai elveinek tudatos adaptációjára törekedett.

Klein nagy fontosságot tulajdonított a különböző módszertani kérdéseknek. A *Heinrich Stephani* (1761—1850) révén általános elismerést aratott hangoztató-betűző módszert az ok-

tatásban mint „természetes eljárást” kívánta 1819-ben alkalmazni.

A vakokat *Haüy* elképzeléséhez hasonlóan „hasznos polgárokká” akarta kiképezni. Széles körű műveltséget törekedett biztosítani számukra. „Az, hogy a vakok, mint minden egyéb értelmes ember igénylik a művelődést, az minden kétséget kizár.” Ugyanakkor számolt a realitásokkal, a növendékek jelentős részének szegénységével, az elhelyezkedési gondokkal. „Szokásos iskolai képzést minden vak gyermek kaphat és kell is kapnia, azok akiknek nagyon jók a viszonyai tudományos területen is oktathatók.” (1845).

Az elhelyezkedési gondok csökkentése és a vakok munkába állítása szempontjából jelentős vállalkozásként 1826-ban létrehozta a Vakokat ellátó és foglalkoztató intézetet, amelyet hosszú éveken keresztül a tanintézettel együtt vezetett. Életének utolsó éveiben azonban kizárólag a nevelőintézetnek szentelte magát. *Klein* tehát nemcsak módszereivel és taneszközeivel ért el eredményeket a vakok képzésében, hanem tudatosan törekedett ezeknek az eredményeknek a megőrzésére, továbbfejlesztésére, az intézetből kilépett vakok munkába állítására és támogatására.

Nevét megörökítette a róla elnevezett írás is. Az általa megalkotott írásrendszer lényegében vonalrendszerű domború írás vakok számára, amelyet azonban látók is olvashatnak. Lényege, hogy ólomtömbökbe ágyazott acéltűk segítségével a latin nagybetűk konfigurációi keményebb papírra szűrhetők, s a papír túloldalán keletkező domború betűalakzatok tapintás segítségével felismerhetők, olvashatók. A *Klein*-írás előnye: olvashatósága és a látókkal való kapcsolatteremtés biztosítása. Hátránya viszont a nehézkes használat és, hogy viszonylag sok helyet foglal el. Kisebb módosításokkal a vakok intézeteiben ma is alkalmazzák.

Klein minden tapasztalatát, felismerését szívesen megosztotta másokkal. A kor néhány neves vakügyi szakemberéhez hasonlóan az intézetek közötti rendszeres tapasztalatcsere hívének vallotta magát. Többször hangoztatta, hogy hajlandó kollegáival együttműködni, kooperálni „minden állami és nemzeti határt figyelmen kívül hagyva” és mindenekelőtt kezdő pályatársait kívánja támogatni. „Távol álljon tőlünk minden titoktartás, vagy elzárkozás valamely segédeszközzel, vagy módszerrel kapcsolatban, amelyet szerencsénk volt vagy személyesen felfedezni, vagy felhasználni céljainkra.” (1830).

Klein többször gondolt vakügyi szakközlöny megjelentetésére. A szaksajtó ötlete — szinte egyidejűleg — más szakembereknél is felbukkant. Ez az ötlet azonban csak később realizálódott. *Klein* sűrű levelezésben állt pályatársai-val, és azok gyakran megfordultak „*Klein* apónál”. 1848. május 12-én bekövetkezett halála nagy veszteséget jelentett az európai vakügy számára.

II.

A BÉCSI TIFLOPEDAGÓGIAI ISKOLA TOVÁBBI FEJLŐDÉSE

A bécsi szakemberek nemcsak a szaksajtó kezdeményezésében, hanem a nemzetközi gondolatcsere előmozdításában is kiemelkedő szerepet vállaltak. Nem véletlen, hogy 1873-ban 47 ország vakügyi szakembereinek részvételével itt került sor az első nemzetközi vakügyi kongresszus megrendezésére. Ezen a kongresszuson nemcsak európai, hanem amerikai (Észak- és Dél-Amerika is) és afrikai országok küldöttei képviseltették magukat. Érdekességgént jegyezzük meg, hogy ezen a kongresszuson *L. Au. Frankl* (1810—1893) költő, az egyik bécsi vakintézet igazgatója szorgalmazta szakbibliográfia kiadását, valamint vakpszichológiai és -patológiai kutatások (kísérletek) megkezdését.

A bécsi tiflopedagógusok tevékenyen kivetkék részüket a később megszervezésre került kongresszusok munkájából is. Új speciális tantárgyak, oktatási segédeszközök bevezetésére tettek javaslatokat és hangsúlyozták az érzékelés, valamint a reális térelképzelés kialakításának fontosságát a vakoktatásban. *Simon Heller* személyisége és munkássága jól ismert a hazai szakmai körökben. Kezdeményezően lépett fel a vakpszichológiai kutatások terén és már 1879-ben vakpszichológiai és -fiziológiai bizottság létrehozását szorgalmazta. *Simon Heller* 1884—1885 között felhívta a figyelmet a modellkészítésnek és a rajzolásnak a vakoktatásban betöltött funkciójára és ezzel tulajdonképpen utat tört a kézügyesség tanításának. Ugyancsak ő követelte 1891-ben a rendszeres „tapintónevelés” megvalósítását. A modellkészítés és rajzolás mellett ekkor mindinkább a szakmai oktatás (fa-, papír- és fémmunkák) kérdése került előtérbe. 1895-ben felemelte szavát a környezetismeret tanítása mellett. A hazánkban ugyancsak jól ismert és sokszor hivatkozott — úgy történeti, mint elméleti munkássága terén jelentős eredményeket ért el — bécsi vakinté-

zeti igazgató, *Alexander Mell* 1896-ban azt kívánta, hogy állandó, közvetlen kapcsolat jöjjön létre a vak gyermek és az élő természet között. *Simon Heller* és *Alexander Mell* a tiflopedagógia számos módszertani, didaktikai és pszichológiai kérdését felvetették. *Simon Heller* próbált túllépni a herbarti pedagógia korlátain és 1885-ben határozottan képviselte az öntevékenység gondolatát. „Nemcsak tanítani kell — hangsúlyozta — hanem arra is rá kell szorítani a tanulókat, hogy maguk is tevékenykedjenek. A szellemi függőség ugyanis visszahat a testre, a kettő között kölcsönhatás áll fenn.” A tiflopedagógiában tehát az önkiszolgálásra nevelés feladataiból logikusan következett a gyermeki öntevékenység igényének felmerülése.

Összefoglalva az elmondottakat megállapíthatjuk, hogy a bécsi tiflopedagógiai iskola foglalkozott a vakpedagógia és vakpszichológia szinte valamennyi aktuális kérdésével, megoldásra váró feladatával. Példaként csupán a tiflopedagógiával szorosan összefüggő kérdések közül említünk néhányat: pontírás alkalmazását és elterjedését, a *Braille*-nyomdák felállítását, a megfelelő taneszközök kidolgozását, az iskoláskor előtti (pl. óvoda) és az iskoláskor utáni (pl. tanoncnevelés) megoldására tett törekvéseket, a tantervek és programok kimunkálását, az érdekvédelemre, a munkába állításra irányuló erőfeszítéseket.

A XX. sz. első évtizedeiben további differenciálódás ment végbe a tiflopedagógiában (gyenagénlátók speciális képzése, siketvakok nevelése, gyengetehetségű vakokkal való foglalkozás, felnőtt vakok képzése stb.). Új szervezeti formák jöttek létre, az első világháború idején sürgető feladatként jelentkezett a háborús vakok, a hadirokkantak sorsának megoldása.

A központi hatalmak veresége, a császári—királyi monarchia összeomlása után 1918. november 12-én kikiáltották a köztársaságot. Az első osztrák köztársaság politikai légköre lényegesen kedvezőbb volt a magyarországi ellenforradalmi rendszerhez viszonyítva. Ausztriában megvalósították a 8 osztályos kötelező, ingyenes népiskolát és a tankötelezettségi korhatárt a tényleges nyolc iskolai évhez kötötték. Mindez kedvezően hatott az oktatásügy — és ezenbélül — a tiflopedagógia fejlődésére. A szakemberek jelentős erőfeszítéseket tettek a vak és látássérült gyermekek tankötelezettségének megvalósítására. A bécsi szakemberek tevékeny szerepet vállaltak még az 1931-ben New York-

ban megrendezett vakságügyi világkonferencia előkészítésében is. Ezen a konferencián — az ismert vakügyi szakember — *dr. Siegfried Altmann* a vakok bécsi hohewarte-i intézetének igazgatója tartott nagy érdeklődést kiváltó előadást; Zsengekorú vak gyermekek pszichológiai problémái címen. Hazánkban különösen jól ismerték — a bécsi iskola eredményeinek közvetlen tanulmányozása mellett — a két világháború között *Theodor Heller*. (1869—1938) tiflopszichológiai, gyógypedagógiai, különösen pedig gyógypedagógia-elméleti munkásságát. A kor neves magyar gyógypedagógiai szakemberei: *dr. Bárczi Gusztáv*, *dr. Tóth Zoltán*, *dr. Vértes O. József* és mások többször is hivatkoztak rá.

Theodor Heller (*Simon Heller* fia) *Wilhelm Wundt* tanítványaként kezdte pályáját és már 1895-ben vakpszichológiai témájú tanulmányával hívta fel magára a szakemberek figyelmét. Túllépett a korábbi leegyszerűsítő felfogásokon és 1904-ben írt: *Tanulmányok a vakok pszichológiájához* c. művében, amelyben a vakok tapintásának pszichológiai problémáit vizsgálta, előkészítette a talajt *D. Katz* (1929), valamint *Révész Géza* (1938) hasonló jellegű munkáihoz. Az említett szerzők — köztük *Th. Heller* — jelentős érdemeket szereztek a munkafajták és a tapintási érzék teljesítményi határainak kidolgozásában. *Th. Heller* gyógypedagógiai kézikönyve, amely több kiadást ért meg, évtizedeken keresztül az európai szakirodalom egyik legismertebb alkotása volt. (A gyógypedagógia vázlat, Leipzig, 1925. 3. kiadás.)

Itt csak utalni tudunk a polgári reformpedagógia irányzatainak, különösen a munkaiskolának és a különböző pszichológiai iskoláknak, főleg a mélylélektani iskoláknak (*Freud*, de főleg *Adler*), valamint az alaklélektani iskolának a bécsi tiflopedagógiai iskola fejlődésére gyakorolt hatására.

Az első osztrák köztársaságban bekövetkezett szélsőjobboldali fordulat: az 1933-as államcsíny, a bécsi munkásfelkelés vérbefolytása 1934-ben, végül 1938. március 13-án a Wehrmacht bevonulása (Anschluss) véget vetett a bécsi tiflopedagógiai iskola fejlődésének.

Ausztria felszabadulása, a második osztrák köztársaság létrejötte, de különösen az osztrák államszerződés aláírása (1955), valamint Ausztria ENSZ-tagságának elismerése után a bécsi tiflopedagógiai iskola előtt ismét megnyílt a belső fejlődés és a széles körű nemzetközi szakmai kapcsolatok megteremtésének útja, amely

természetesen a hazai szakmai körökkel való kapcsolatokat is magába foglalta. Azóta ismét mód nyílt a közvetlen tapasztalatcserére, újra létrejöttek a kooperáció különböző szintű formái. Ennek során megismerhettük egymás gondjait, eredményeit; a korai diagnosztika és a korai speciális nevelés, az iskoláskor pedagógiai és pszichológiai problémái, a tifloteknikai eszközök terjedése, a felnőttnevelés, az új munkalehetőségek feltárása és a rehabilitáció, az ér-

dekvédelem és a társadalmi integráció terén.

Köszöntéssel és jókívánságokkal kezdtük megemlékezésünket és most azzal a gondolat-
tal fejezzük be, hogy őszintén reméljük a magyar és osztrák, a budapesti és bécsi tiflopedagógia hagyományosan jó kapcsolatainak további, mindkét fél számára kölcsönösen előnyös fejlődését, gazdagodását és elmélyülését.

dr. Tóth György

egészségügy

DR. GÖNCZI ALADÁRNÉ

India orvostudománya az ókorban

Időszámításunk előtt évezredekkel korábban éltek már a mai India területén emberek. Őstörténeti adatok szerint i. e. a 4–3-ik évezredben alakult ki ott a rabszolga- és kasztrendszer, mely utóbbi a következő osztályokból állt: papok, katonák, szabad parasztok, kézművesek, kereskedők, rabszolgák és a minden jogtól megfosztott érinthetetlenek, a páriák. A különböző kasztok tagjai nem házasodhattak egymással, sőt még az együtt történő étkezéstől is eltiltották őket.

Az ókori indiai orvostudományra vonatkozó adatokat a „Védák” (szentkönyvek), a „Mahábhárátá” és a „Rámájáná” című irodalmi művek és népi eposzok szolgáltatják. A betegségek keletkezését démonoknak tulajdonították. Egyik „Védá”-ban az orvostudomány szabályai is megtalálhatók. Az ókori irodalomból empirikus (tapasztalati) és racionális (az emberi gondolkodásból eredő) megállapítások alapján álló gyógyító tevékenységre következtethetünk, amely misztikus, mágikus, vallásos elemekkel keveredett össze. A gyógyító papok mellett a világi orvosok rendje is kialakult. Az orvosok anatómiai tudása igen hiányos volt, mert vallási fogalmaik tiltották a boncolást. Említésre méltó viszont az a tény, hogy az első, ápolósze-

méllyzettel rendelkező kórház Indiában létesült.

A Rigvédában sok betegség megfigyelésének leírása olvasható, többek közt a gyomor-, bélbántalmak, himlő, ízületi bajok, lepra, abortusszal kapcsolatos vérzések, a földükön élő sok kígyó miatt gyakori kígyómarás, mérges rovarcsípés, valamint lelki betegségek stb. tüneteinek és gyógyításának ismertetése. A cukorbetegséget a vizelet ízéből alapították meg. Növényi és állati eredetű gyógyszerek mellett az ásványi anyagok közül higanykészítményeket, fémsókat, kőolajokat és kénes fürdőket alkalmaztak. Ők voltak az elsők, akik a gyógyászatba bevezették a diétetikát. A sebészet és szülészet fejlődéséről a híres Jadszurvéda könyvének írója, Susruta hétszázhatvan gyógyszert és százharminc egyfajta műszert ismertett. Szerinte „a sebészet az első és legnagyobb orvostudomány”. Az ókori indiai sebészet magas fejlettségi fokát az ásatások alkalmával napvilágra került műszerek bizonyítják. Orvosaik értettek már a csonttörések sinezéséhez, a ficamokat helyreállították, hasműtéteket (daganat-, hólyagkő-eltávolítása), valamint plasztikai műtéteket is végeztek. Törvényes büntetésként szerepelt náluk az orr és fül levágása. A humánus orvosok ilyen embereken

plasztikai műtéttel igyekeztek segíteni. A kar bőréből kivágott lebenyt ültették át. Eljárásuk a modern orrplasztikai műtét alapját képezi, melyet ma is „indiai orrpótlás”-nak neveznek. A törvény megbüntette azt az orvost, aki eredménytelenül kezelte a beteget, minél magasabb kasztbeli volt a beteg, annál súlyosabb büntetést róttak rá. Törvénykönyveik és szent irataik fontos egészségügyi szabályokat és rendelkezéseket tartalmaztak: ilyenek a mértékletes táplálkozás, a húsevés korlátozása, növényi táplálékok, tej, méz propagálása. A fürdést, ruhaváltást, a fogkefe és a fogpor rendszeres használatát, az edények tisztántartását előírták, valamint azt is, hogy a szennyvizet, ürüléket a lakóhelytől távolabb kell kiönteni, elátni. E szabályok csak az előkelő kasztokra voltak kötelezők, a rabszolgákra és páriákra nem.

Orvosukat kiképzésükkor ember szeretetre oktatták és arra törekedtek, hogy az orvosi hivatást művésztéte fejlesszék ki.

Az orvosi kezelést imák és misztikus szertartások közben folytatták. A vallás Indiában is nagymértékben befolyásolta az orvostudományt. A brahmanizmust idővel a buddhizmus váltotta fel, mindkettőnek lényege a lélek halhatatlanságába vetett hit.

Beszámoló a gyógymasszőrök továbbképző tanfolyamáról

Fontos esemény zajlott le 1980. június 7. és 12. között. Ebben az időpontban rendezte szövetségünk gyógymasszőr szakcsoportja az ideai továbbképző tanfolyamot.

Július 7-én, 11 órakor a szakcsoport taggyűléssel vette kezdetét a tanfolyam szövetségünk székházának nagy kultúrtermében, ahová az ország minden részéből 49 gyógymasszőr jött el, hogy meghallgassa a szakcsoport vezetőségének beszámolóját és részt vegyen a továbbképzésben.

Az elnökségben Auerweck Imre, az ülés elnöke; Turi József, a szakcsoport titkára; Daru Geróné osztályvezető-helyettes; Szemerédi István szakmai csoportvezető; Pinvizki György, a budapesti és Pest megyei szervezet titkára és Hollay Gáborné, a Szociális Intézetek Központjának főelőadója foglalt helyet.

Auerweck Imre üdvözölte a tagságot és megállapította, hogy a jó szervezés eredményeként szép számban jelentek meg a vidéken dolgozó gyógymasszőrök is. Örült annak, hogy a továbbképzés iránt ilyen nagy az érdeklődés.

Daru Geróné osztályvezető-helyettes meleg szavakkal köszöntötte a résztvevőket a szabadságon levő dr. Bódi István főtitkár nevében is. Magasra értékelte a szakcsoport munkáját és elmondta, hogy a szövetség által létrehozott szakcsoportok közül, véleménye szerint, a gyógymasszőröké dolgozik a legeredményesebben. Kérte a tagságot, hogy munkahelyeiken tolmácsolják majd szövetségünk köszönetét azért, hogy itteni megjelenésüket lehetővé tették. A szövetség támogatásáról biztosította a szakcsoport vezetőségét és bejelentette, hogy dr. Benedek Tibor, a Weil Emil Kórház főorvosa, a gyógymasszőrök továbbképzésében kifejtett többéves kiemelkedő munkájáért Braille-érmet kapott. Tekintettel arra, hogy a főorvos úr a megnyitóra nem tudott eljönni a

Braille-érem átadására a tanfolyam időtartama alatt, egy másik napon kerül sor.

Daru Geróné osztályvezető-helyettes sok sikert, jó munkát kívánt a résztvevőknek. Ezután Auerweck Imre ismertette az első nap programját és tájékoztatta a megjelenteket a továbbképző tanfolyam egész munkájáról.

Elsőként Turi József titkár kapta meg a szót, aki beszámolt a szakcsoport vezetőségének egész évi tevékenységéről. Elmondta, hogy az ez évi továbbképzés szervezése, illetve lebonyolítása nem zökkenőmentes. Idén nem sikerült megszerezni a Május 1. úti intézetben az évek óta meglévő szálláshelyeket. Az étkezésről is máshol kellett gondoskodni. Vidékről érkezett tagjainkat szövetségünk költségén az Universitas Szállóban helyeztük el. (Ez egy modern egyetemi diákszálló a XI. kerületben.) Étkezést azonban nem rendeltünk senkinek, mert nagyon költséges lett volna. Az ebédet a Weil Emil Kórházban kapták a tanfolyam hallgatói. Beszél a titkár, többek között a szaklap jelentőségéről, bírálta a tagságot, hogy kevesen írnak cikkeket, kevesen járatták a lapot, pedig színvonala jó. A szerkesztőség igyekszik változatossá tenni. Ennek érdekében a tudományos cikkek mellett érdekes, könnyebb fajsúlyú cikkeket is közöl. A lapban szellemi totót rendeztünk. Ebben a játékban is sajnos kevesen vettek részt, pedig az első három megfejtőt szövetségünk jutalomban részesítette. Tájékoztatta a tagságot a titkár arról is, hogy az idén részt vett a gyógymasszőr tanfolyam vizsgáin és megállapította, hogy az oktatás színvonala nagyon jó, magasak a követelmények, de azok, akik a tanfolyamra jelentkeznek, komolyabban vehetnék a tanulást, mert a gyógyító munkában való részvétel megköveteli az emberi magatartás mellett a kiemelkedő szaktudást, a széles

körű tájékozottságot. Szerencsére elmondhatjuk, hogy a jelenleg dolgozó gyógymasszőrök többsége eleget tesz a követelményeknek, hozzáértéssel látja el feladatát. Ezért megbecsülik munkájukat és elismerést vívtak ki maguknak a szakmában, a kórházakban, intézményekben.

A beszámoló után Auerweck Imréné, a gyógymasszőr szakcsoport vezetőségének tagja tájékoztatót adott a tanfolyam hallgatóinak a tanulmányi eredményekről és beszélt a jövő terveiről. A beszámolót rövid visszapillantással kezdte. Elmondta, hogy 1960 óta folyik az ORFI-ban a gyógymasszőrképzés a szövetség felügyelete alatt. Az évek során kb. 150 gyógymasszőrt képeztek ki. A tanfolyam színvonala évről évre emelkedik. Régebben többszörös túljelentkezéssel kellett számolni, az utóbbi időben azonban egyre csökken az érdeklődők száma. Éppen ezért a szakcsoport vezetőségének határozata értelmében felemelték a korhatárt 30 évről 35 évre. Az 1980/81-es tanévre 19-en kérték felvételüket, a bizottság 14 jelentkezőt tartott alkalmasnak a szakmára. Az előadó annak a reményének adott kifejezést, hogy az ősszel induló tanfolyam eredményesebb lesz, mint az idén zárult és nem lesz annyi lemorzsolódás sem.

A tájékoztató után került sor a vitára. Elsőként ennek a cikknek a szerzője kapott szót. Megállapította, hogy a szakcsoport tagjaival, mint régi ismerősökkel számára nagy öröm találkozni, mert ilyenkor sok minden szóba kerül, elsősorban az, hogy kinek hogyan sikerült beilleszkedni a munkahelyi kollektívába, kinek hogyan sikerült egyéni életében a boldogulás. Elmondta, hogy örömmel segíti a gyógymasszőr továbbképző tanfolyamok megszervezését, mert látja annak hatékonyságát, szükségességét. Az orvosok

előadásain keresztül, valamint a tapasztalatok kicserélése révén kialakulnak helyes szakmai kezelési módok. Elmondta, hogy a tagság problémáiról tárgyalást kezdeményezett az Egészségügyi Minisztériummal, de részletes tervet kell kidolgozni a tanfolyam jövőjével kapcsolatban. A közeljövőben a szakcsoport vezetőségével a benyújtandó tervezetet elfogják készíteni. A frissen végzett gyógymasszőrök elhelyezése nem könnyű feladat, de a vezetőséggel együtt mindent elkövetnek a siker érdekében.

A vitában felszólalók méltatták a vezetőség munkáját. Néhány jó javaslat is elhangzott. Kiemeljük Pinczki Györgynek, a Budapest és Pest megyei Szervezet titkárnak felszólalását, amelyben felhívta a gyógymasszőrök figyelmét a szövetségben folyó nyelvtanfolyamokra. Helyesnek tartaná, ha ezeken a kurzusokon minél több gyógymasszőr venne részt, véleménye szerint a nyelvtanulást munkájukban is jól tudnák hasznosítani.

A felszólalások után Turi József titkár átadta a szellemi vetélkedő győzteseinek a szövetség által felajánlott díjakat. I. díjat kapott Pintér Mária (300 forintos vásárlási utalványt), II. díjas Hornyák Lajosné lett (200 forintos vásárlási utalvány), a III. helyen Nagy László végzett (100 forintos vásárlási utalvány).

Auerweck Imre ismertette a tagsággal a gyógymasszőr továbbképző tanfolyam további programját. Közölte azt is, hogy az előadásokat magnetofonszalagra veszik fel, a stúdió ezekről másolatokat készít, amelyeket a Hangos könyvtárból lehet majd kölcsönözni.

A továbbképző tanfolyamon tíz orvosi előadás hangzott el. Nagyon érdekes volt például dr. Kiss Péternek, az Apáthy Kórház főorvosának „A gyermek születése utáni változások és az ezzel járó feladatok” című előadása, vagy dr. Gábor Antal alorvos előadása „A baleseti sérültek rehabilitációjának feladatairól”. „A gerincbetegségekről” dr. Genti György adjunktus tartott nagyon érdekes előadást. „A természet fonto-

sabb állomásairól” dr. Takács Zsuzsa adott tájékoztatót. Nagyon érdekes volt „A gyógyvizek hatásai és a fizioterápia története” címmel dr. Pávoch Anna referátuma.

Július 12-én került sor a záróértekezletre, ahol dr. Benedek Tibor tanár úr összefoglalta a tanfolyam munkáját és hangsúlyozta az eseménysorozat fontosságát. Amikor megköszönte szövetségünknek a kitüntetésül kapott Braille-érmet, elmondta, hogy a jövőben is szívesen segít a szakcsoportnak továbbképző tanfolyamok megszervezésében.

Megragadjuk az alkalmat és e helyről is köszönetünket fejezzük ki Benedek tanár úrnak, hogy vállalta tanfolyamunk fölött a védnökséget és elküldte kollégáit, hogy társadalmi munkában tartsák meg előadásait, amelyek elősegítették a továbbképző tanfolyam sikerét és eredményességét.

Mint a múlt évben is, az idén is, gyógymasszőreink banketten búcsúztak egymástól, vidáman szórakoztak, barátságokat kötöttek és többen tettek ígéretet arra, hogy a jövőben aktívabban bekapcsolódnak a szakcsoport munkájába.

közlekedés

GERDELICS FERENC:

Forgalmi változások Budapesten

Fővárosunk úthálózata, valamint a korábban megépített műtárgyak (hidak, aluljárók stb.) egyre kevésbé alkalmasak a hatalmas közúti forgalom áteresztésére. Országunk úthálózatának fejlesztése ugyancsak időszerű feladat.

A korszerűsítéssel kapcsolatban Budapesten jelenleg az észak—déli metró vonalának továbbépítése, ez évben a Szabadság-híd felújítása, az M—3-as út budapesti becsatlakozásához a Kacsóh Pongrác úti felüljárórendszer szélesítése és a csomópont kiépítése folyik. Az 1981-es év-

ben az Árpád-híd korszerűsítésével kapcsolatban várható nagyobb mérvű forgalmi változások. A Kacsóh Pongrác úti és a Hungária körúti csomópont építése és a felüljáró korszerűsítése miatt szükségessé vált néhány autóbusz- és trolibuszjárat vonalának ideiglenes módosítása.

Ezek a forgalmi változások szövetségünk székházának megközelítése szempontjából tagtársaink számára külön jelentőséggel bírnak.

Az 1-es autóbusz Etele téri végállomása változatlan, de a Szabadság-híd építése miatt a kocsik a Pe-

tőfi-hídon közlekednek, majd a pesti útvonal a Dimitrov tértől (Szabadság-híd, pesti hídfő) a Május 1. útig az eredetivel azonos. Az osztott pályás Május 1. útnál az 1-es autóbusz jobbra fordul, majd balra kanyarodva a Pálma utcán át éri el a Hungária körutat. Az 55-ös autóbusz korábbi megállójában van a végállomás, az indulás megállóhelye az Erzsébet királyné út és a Ciklámen utca sarkánál, a trafik előtt van. A forgalmi változás idejére a Pálma utca forgalma a Május 1. út felől a Hungária körút felé egyirányú. A Népliget felé közlekedő 55-ös autóbusz megállóját ideiglenesen áthelyezték a Vegyipari Tervező Intézet elé, az autóparkoló mellé. Az Óbuda felé közlekedő 55-ös autóbusz meg-

NE KÖZLEKEDJ FEHÉR BOT NÉLKÜL!

állójának helye megmaradt. A 72-es trolibusz vonala és megállói változatlanok. A belváros felől jövet a 74-es trolibusz a Május 1. útról jobbra az Erzsébet királyné útra befordul. Jelenleg itt van a végállomása. A felszállás ugyancsak az Erzsébet királyné úton történik a Hungária körút kereszteződésétől kb. 50 m-re.

A kocsik a végállomástól kiindulva a Hungária körúton és az Ajtósi Dürer soron jobbra fordulva érik el az Ajtósi Dürer sor és a Május 1. út kereszteződését, ahonnan a Vakok Kertje megközelíthető. A milleniumi földalatti végállomásától a Csáktornya parkig a változtatások ideje alatt 74-es számmal, de villamos vitéldíjjal autóbusz közlekedik. Az átépítési munkák alatt a 32-es autóbusz a Rákosrendező pályaudvaron keresztül közlekedik.

A csomópont korszerűsítésével kapcsolatos munkálatok a tervek szerint az 1981. év végéig tartanak.

Biztonságuk érdekében kérjük a tagtársakat, hogy a Május 1. úton a Pálma utca torkolatánál legyenek nagyon óvatosak. Ugyanis a Pálma

utcába, mint már említettük, nagy ívben autóbuszok is kanyarodnak. A kocsik orrmotoros. Amikor elhalad előttünk a hang, azonnal ne lépjünk az úttestre, mert a csuklós kivitelű hosszú és széles kocsiszekrény miatt az elhaladás legalább 4–5 másodpercet igénybe vesz.

FIGYELEM!

Szövetségünk nagyon fontos törekvése az, hogy a vak emberek vállalják az önálló közlekedést.

Általános probléma viszont az, hogy az útviszonyok változásai, a munkálatok elvégzése után a teljes helyreállítás elmulasztása sok veszélyt rejt magába. A gondokat természetesen csak akkor jelezhetjük a hivatalos szerveknél, ha a hibákról tudomásunk van.

Kérjük olvasóinkat, hogy a közlekedésbiztonsággal kapcsolatos reális problémájukkal keressenek meg bennünket, hogy intézkedhessünk!

zene

KÁRPÁTI TÜNDE:

A jövő zenéje

Tréfás szólásként sokszor hallhatjuk: Ej, az még a jövő zenéje! A mögötte rejlő gondolat pedig nemcsak elodázást, hanem jókora bizonytalanságot, zűrzavart is takarhat.

Hazánk fia, Farkas Bertalan a világűrben keringett. E sorok írásakor épp készülődtek a leszálláshoz. Az élő tv-riportban egyik repülő társa az iránt érdeklődött úrkabinban lebegő barátjától, a kozmosz varázslatában mit érez? Zsargonnal szólva: érezte-e a kozmosz szagát?

Bizonyára sokunk megkérdezte volna: és hallottad-e a világűr zenéjét? A szférák zenéjét! Az emberiség agyvelejében kezdet kezdetétől ott motoszkált a gondolat, van-e az űrben hangzás? Mert ha van, az csak csodálatos, éteri — szavunk is van rá: földöntúli lehet!

Zeneszerző növendékek stúdiókoncertjét hallgattam meg 1980. május 23-án este a XI. kerületi Művelődési

Központban. A művek áradása közepette fogalmazódott meg bennem: vigyázat! Mert amit hallottam, az nem mind ZENE volt, s rajtam, mindannyiunkon is múlik, milyen lesz a XXI. század zenéje. Megjósolható; emberarc mögött nem mindig lakik emberhez méltó lélek. Amennyire humánus lesz a jövő évezred embere, annyira lesz művészet az, amit alkot.

Mit hallottam a koncerten? Már a művek címei is zavarbaejtők. Adagis, Mixtur I. II., Rubáit, BFAVIA I. címek olvastán kellemetlen érzés fog el. Mert annak, hogy Diptichon, sem annak, hogy Vírusok — nem kell utánanéznem az Idegen szavak szótárában. Sőt kiművelődtem, insectarium: — rovargyűjteményt jelent. Elvégre kit mi ihlet egy zenemű megírására — szubjektív dolog. No de amit hallunk! Végére is a zene a fül akusztikus ingerlése, és nem mindegy, milyen ingerek érik! Ösz-

szegzésként: sok hang volt és mégis kevés. Hangfalakból süvítő túlvezérelt elektronikus „zene”, azután három szál hegedű, hosszan kitartott hangokkal, és hosszan kitartott szünetekkel. Arány és formaérzék teljes hiánya, és szívszorító hiánya annak a legbelső lényegnek, amiért e műveket megírni érdemes lett volna. A hallgató mindenre elszántan beül egy ilyen koncertre. Közönséggyér. Egy-két hozzátartozó, tanárok, s a növendékek maguk. A dobogón kábelkígyók, erősítők, hangfalak, kottapultok egymás mellé állítva, rajtuk egyvégtében kiterítve a mű stímmje. Jelen esetben a Vírusok c. alkotás fuvolaszólama. Régi trükk a kottapult-sor: nem kell lapozni. A megdöbbenő viszont az volt, hogy a zongora ritmus-effektusaihoz egy, percekig kitartott hang szólt a fuvolán. A zongorista levetette zakóját, hogy jól hozzáférjen a húrozathoz. Belebújt a hangszerbe, s ott a húrok karmolásával, ököllel való döngönyözésével, a pedál zúgatásával némi zajt produkált. S közben szólt, szólt az az árva hang a fuvolán, kitartóan és hamisan. Persze, lehet, hogy ez

a hamisság, negyedhangnyi disztonálás le-fől, ez kompozíciós „ötlet”. Lehet, hogy rossz légzéstechnika. De hogy egy-két hang miatt miért kellett ennyi kottapapír? Mert fuvolásunk odébb-odébb mendegélt a pulatok előtt, míg nem a darab végéhez nem értek. Node, ez „játék a hangszerekkel”. S nem is a legrosszabb. Legfeljebb, jelentéktelen.

Bekonferáltak egy énekhangra, nagybögőre és citerára komponált művet. Omar Khajjam verseinek ihletésére írta a szerző; a műsor szerint ő játszott volna bőgőn és citerán, és egy hölgy neve szerepelt énekesként. A szerző először elnézést kért, hogy behozhassa holmijait. Jött a citera — asztralra téve,

egy nagy kottapult a vaskos partitúrával, egy hölgy — először azt hittük, ő az énekes, de nagykabátban maradt, végig háttal állt, és néha lapozott a szerzőnek. Nos, a szerző felolvasta háromtétéles művének „forgatókönyvét”. Behozott két dobverőt, egy filcdarabot, egy színes rongyot, két orvosságos-, egy sörösüveget, ütőkészlethez használatos „fémseprút” és két darab zongorából kioperált kalapácsfejet. Miután elmondotta a Khajjam-idézeteket, nekiállt serénykedni evvel a töménytelen holmival a citerán. Nyomogatta, bűgatta, ütötte, elhangolta, rongyon keresztül csapdosta, ráejtette az üvegeket, majd húzogatta azokat a citera húrozatán, elképesztően érdektelen, s főleg „strapás” módon. Menynit dolgozott! Kis cincogó hangok váltakoztak nyöszörgésszerű tompa effektusokkal. Szánalmas mű, keser-

ves látvány. Egy muzsikus (?) eszeveszetten csapdos egy citerát csonka zongorakalapácsokkal. Sajnos a Khajjam-sorokból áradó üzenet a visszájára fordult, rossz karikatúra lett! A mű egyedüli, valóban megkomponált része a finálé, még megletést is tartogatott. A szerző összes segédeszközét (egy hang állhatatos pengetése mellett) a citerára dobálta, szép sorjában. Úgy gurultak, heverték egymáson, mint a „kicsi a rakás, nagyobbbat kíván” c. játékban a csintalan gyerekek. S mikor mindez együtt volt, APOTHEOSIS!! a szerző átszellemült arccal a citerához vert egy a-hangvillát. A citera teste némiképp fölerősítve tudatta velünk a normál „A” hang magasságát. Csak az vidámított meg, jó, hogy bőgő egyáltalán nem szerepelt, sem énekes, netalán ők is a citera tetején végeztek volna?

„Mit tegyünk, hogy életük teljesebb legyen?”

A közelmúltban a televízió népszerű riportérének, Vitray Tamásnak műsorában láthattuk a Vakok és Gyengénlátók Hajdú-Bihar megyei Szervezetének újszerű kezdeményezését. A „Siker”-t egy sikeres szülői értekezlet követte, pár nappal az adás után a szervezet központjában. Ezen több, mint harminc olyan szülő vett részt, akinek látásfogyatékos gyermeke van. Azzal a hittel és reménnyel jöttek el a megbeszélésre, hogy az értekezleten sok jó tanácsot hallhatnak, amelyek felhasználásával maguk is segíthetik gyermekeik beilleszkedését a látók társadalmába.

Daru Gerónének, a szövetség központja osztályvezető-helyettesének megnyitó szavai után Kincses Gyula, a debreceni Gyengénlátók Általános Iskolájának és Nevelőotthonának igazgatója tartott beszédet. Ismertette a napirend témáját, amely a beszédhibákat és kijavításuk lehetőségeit taglalta. Adatokat említett a beszédhibások százalékos arányát illetően, s kitért a beszédfejlődés szakaszaira is. Felhívta a szülők figyelmét, hogy már a beszédfejlődés korai stádiumát se hagyják figyelmen kívül, mert annak elhanyagolása később érezteti rossz hatását. Kérte a szülőket, hogy ne szóljanak gü-

gyögve a kicsikhez, akik jobb ha a „tudatos beszéd” első pillanatától — tíz-tizenkét hónapos kortól — kezdve a szavak tiszta kiejtését hallják. Különösen fontos ez a nem, vagy csak gyengén látó gyermekeknél, mivel amúgy is erősebben kell koncentrálniuk környezetükre. Érdekes példákat említett a zenének és az anyák hangjának megnyugtató hatásáról, s a beszédhibák tárgyakkal történő érzékeltetéséről. A rosszul látók ugyanis léggömbökkel, gyertyalánggal vagy tollpíhével is önállóan ellenőrizhetik a hangok keltette légáramlat áramlási irányát, ezáltal a helyes artikulációt.

Az előadó kifejtette, hogy a vak gyermekeknél még nagyobb jelentőséget tulajdonít a családok nyugodt, figyelmes és szeretetteljes közösségének. Mert a türelmetlenség, a nemtörődomség, a rossz környezet még a nem fogyatékos gyermekeknél is kisebbségi érzést szülhet. Elmondta, hogy a legutóbbi adatok szerint ezer születésre 5—6 gyengénlátó gyermek jut. Minél hamarabb részesülnek szakszerű gondozásban, annál szélesebb pályaválasztási lehetőségük lesz később. Állítására a szövetség megyei szervezetének tagjaiból is említett példákat, akik kö-

zött villanszerelőtől jogászig szinte mindenféle foglalkozásuk vannak.

Végül az irányítása alatt álló intézetről szolt, amely — egyedül az országban — már főállású szakorvossal is rendelkezik. Jelentős eredményt — 70—75 százalékos javulást — érnek el a gyermekeknél, a megfelelő látásterhelés adagolásával.

A résztvevők hozzászólásaival folytatódott a szülői értekezlet.

— Gerdelics Ferenc, a központ főelőadója a szövetség és a gyengénlátók helyi intézete közötti jó viszonyról fejtette ki véleményét.

— Dr. Széll Lajos a vakságról mint összetett fogalomról szolt, s arról, hogy Magyarországon négyszázezer ún. „tompalátó” gyermek van, még sincs külön óvodájuk. Jó lenne, ha a hatodik ötéves tervben talán éppen Debrecenben sikerülne ezt megvalósítani. Az intézményből — 70—75 százalékos javulást elérve — egy éven belül visszaadhatják rendes óvodába a kicsinyeket. A MEDICOR jogásza bemutatta a

MEDICOR Művek Polaroid brigádja által társadalmi munkában készült füzetecskét „A játék fontossága a vak gyermek életében” címmel. Akárcsak dr. Pálhegyi Ferenc könyvét, amely látássérült kisgyermek szüleinek szolt. Címe: Mit tegyünk, hogy életük teljesebb legyen?

A szülők nagy érdeklődéssel hallgatták az elhangzottakat, s maguk is beszéltek gyermekeik szokásairól, nehézségeiről, végül kérdéseket tettek fel a szakértőknek. Bizony néha szívszorogató sorsokról is hallhattunk, amelyeknek javulását remélik az oly szeretett és ragaszkodással körülvelt pedagógusoktól. Mert a társadalomnak sem, nekik pedig egyáltalán nem mindegy, hogy a gyermekek sorsa a későbbiek folyamán hogyan alakul. A szülők — akik között egy vámpércsi is megjelent — hamarosan, s most már rendszeresen találkoznak majd. Bátran csatlakozzanak vidékiek is hozzájuk.

Csubák Zoltán
(Megjelent a HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1980. augusztus 13-i számában.)

technika

BACSIK LÁSZLÓ:

Magnósoknak – magnóról

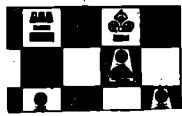
A sorozat előző írásában a tranzistor működéséről és a tranzistoros erősítőkről ejtettem szót. Írástomat egy meglehetősen elmarasztaló megjegyzéssel zártam, miszerint a tranzistorokkal felépített erősítőket eléggé lejáratta elsősorban a gazdagságos gyárthatóság szempontjait figyelembe vevő, kommersz készülékeket gyártó cégek némelyike. Ezzel nem akartam — és nem is tudtam volna — tranzisztorelles hangulatot kelteni, hiszen a jelenleg rádióban, magnóban, lemezjátszóban stb. működő erősítők legtöbbször tranzistorizáltak.

Ha a félvezetős erősítőket összehasonlítjuk az elektroncsövesekkel, a legfeltűnőbb eltérések egyike, hogy a tranzistor nem igényel külön fűtőfeszültséget, mint a cső, amelynek különleges anyaggal bevont katódját külön feszültséggel kell izzítani, hogy elektronokat bocsásson ki. A másik különbség, hogy az elektroncsövek

általában néhány száz Volt nagyságú tápfeszültséget kívánnak, míg a tranzistorok csak néhányszor tíz, esetleg néhány Voltot. A csöves készülékekben a viszonylag nagy feszültség jelenléte miatt a belső kialakítás külön gond, másrészt a felhasznált alkatrészek egy része, hogy megfeleljen ennek a feszültségnek, elég nagy méretű. Ha csöves készüléket hordozhatóvá, hálózattól függetlenné kívántak kialakítani, két nagy telepet kellett hozzá szállítani, az energiaigényes izzításhoz nagykapacitásút, az anódfeszültség biztosításához nagyfeszültségűt (mindkettő terjedelmes). A félvezetős erősítők jórészt viszonylag kisméretű telepről működnek, de ezt mindenki ismeri a zsebrádiójából. Ha nem a szállíthatóság a cél, tehát az energiaellátás a hálózatról, egy transzformátor közbeiktatásával megoldható, a félvezetős berendezés transzformátorának a kialakítása is egy-

szerűbb. Márpedig ez ipari méretekben fontos, ugyanis ennek az alkatrésznek a gyártása a legnehezebben automatizálható, de egy barkácsoló is jobb, ha nem egy bonyolult transzformátort kell tekercselnie. A tranzistorokkal felépített teljesítményerősítők, amelyek a hangszórókat működtetik, nem igényelnek úgynevezett kimenőtranszformátort, amely csöves erősítőknél elengedhetetlen az erősítő és a hangszóró között. Ennek a készítése fokozottan bonyolult. Végsősoron egy tranzistoros erősítő készítése egyszerűbb, mérete és súlya kisebb lehet, alkatrészeinek és az egész készüléknek a gyártása jobban automatizálható, tehát a sorozatgyártáshoz kedvezőbb. A hangtechnikai berendezések ma már félvezetővel készülnek, nagyobb, 100 Wattot meghaladó teljesítményű erősítők megoldásaiban használnak sokszor elektroncsövet, az ilyen nagy igénybevétel elviselő tranzistorok üzembiztonságát még sokan kétségbe vonják. Napjainkban is élő irányzat, hogy a csöves vég-

Folytatás a 18. oldalon

BORBÉLY LAJOS

Az első nemzetközi rolballverseny Magyarországon

1980. július 19-én és 20-án zajlott le szakosztályunk első nemzetközi versenye, még magyar és két jugoszláv csapat részvételével, a budapesti Vasas Fáy utcai sportcsarnokában.

Nagy gondot jelentett a szakosztály vezetősége számára, hogy nem állt rendelkezésre megfelelő helyiség a mérkőzések lebonyolítására, ugyanis a tornaterem — ahol edzéseinket tartjuk — méreteiben eltér a nemzetközi előírásoktól. Bakos Kálmán sporttársunk felvette a kapcsolatot a budapesti Vasas elnökségével, mely a termet két napra készségesen rendelkezésünkre bocsátotta térítésmentesen, ezért e helyen is köszönetet mondunk.

A verseny előtt vezetőségi ülést

tartottunk, melyen részt vett Péczka János, a sportkör gazdasági felelőse, aki gondoskodott arról, hogy jugoszláv barátaink ellátása zavartalan legyen. Ezután összeállítottuk a programot és meghatároztuk a vezetőségi tagok feladatait.

Vendégeink 18-án este érkeztek, Dinya Imre és Péczka János fogadta őket a pályaudvaron. Innen szálláshelyükre, a vakok Május 1. úti intézetébe mentek. Másnap délelőtti programjuk városnézés volt, közben alkalmuk nyílt arra is, hogy néhány ajándéktárgyat vásároljanak.

Délután a versenyt Dénes József sportköri elnök nyitotta meg, majd a csapatok zászlót cseréltek s megkezdődött a küzdelem.

A verseny két körmérkőzésből állt,

az egyiket szombaton délután 3 és 7 óra között, a másikat vasárnap délelőtt 9 és 13 óra között bonyolították le. A mérkőzéseket Dosek Lajosné edzőnk vezette, a két gólbíró Tóth István és Kiss József volt.

A nézők között foglalt helyet a Vasas szervezési osztályának vezetője, egy fotóriporter és egy újságíró az Ifjúsági Magazintól, Bálint András a Magyar Hírlaptól, Pinvizki György a Vakok és Gyengénlátók Szövetségétől.

A mérkőzések végeztével Dénes József értékelte a versenyt és eredményt hirdetett, amely a következőképpen alakult: 1. Szabadka (Jugoszlávia) 17 ponttal, 2. Budapest 16 ponttal, 3. Wesselényi Sportkör I. 14 ponttal, 4. Interkozmosz, 5. Wesselényi Sportkör II., 6. Zombor (Jugoszlávia).

Délután vendégeink megtekintették szövetségünk székházát. A két-napos program búcsúvacsorával ért véget a Kinizsi Étteremben.

A ZENESZERZŐ SOPRONI GYÚRÓ

Az NB I-es férfi kosárlabdacsapat tagjait ápolgatta, amikor telefonhoz hívták. Gyorsan megbeszéltük a ta-

erősítőknél jobb a hangátvitelük. Ezt leginkább azzal magyarázzák, hogy a közbeiktatott kimenőtranszformátor kedvezően befolyásolja a lökészerű hangok átvitelét, valamint ezekre jellemző a múltkor leírt intermodulációs torzítás. Transzistorokkal épített berendezésünk mindezeket kiküszöbölheti, de csak olyan áron, hogy tervezése, beállítása és javítása bonyolulttá válik.

Ezért kerül körülbelül annyiba egy jóminőségű félvezetős erősítő, mint egy transzformátorokkal bonyolított, viszonylag hamar elöregedő, csövekkel megépített erősítő.

(Folytatjuk)

„Gondolatban kint jártam a pályán. Tele volt a nézőtér, mindenki a kék mezéseket buzdította. Pillanatok alatt hatalmába kerített a tömeg. Szinte borsózdott a hátam a gyönyörűségtől. Leütöttem az első hangot a zongorán, a többi már jött magától. Így született a dal...”

lálkozót, csupán az uszodai edzéshez kellett igazodnom.

Megpróbáltam magam elé képzelni, hiszen csak annyit tudtam róla, hogy Buczkó Andrásnak hívják, és elvesztette a szemevilágát. Egészen pontosan: vakon született, de egy operáció után tízéves korában rövid ideig néhány napig látott. Aztán megint a teljes sötétség. Huszonnyolc éves.

Hosszas bolyongás után bukkantam rá a Lővérekben a Jegenye-soron. A második emeleten a házigazda, szakállas fiatalember nyitott ajtót. A nagyszobában a zongora mellé telepedtünk le. A ház asszonya colát öntött a poharakba, mi pedig szinte észre sem vettük, s máris a futballról beszélgettünk.

— Miért akart gyűrő lenni sportegyesületnél? — kérdeztem.

— Tudom, furcsa, hogy vak ember

ilyenre vállalkozik — válaszolta. Én mégsem tartottam lehetetlennek. A sport mindig közel állt hozzám. Emlékszem, milyen izgalommal vártam gyermekkoromban a vasárnapi labdarúgó-közvetítéseket. A Fradiért szorítottam, de a legnagyobb boldogságot mindig a magyar válogatott győzelme jelentette. A Himnuszot hallva elszorult a torkom, s valami kimondhatatlan érzés vett erőt rajtam. Szerettem volna a fiúk közelében lenni, segíteni. Vinkovics gyűrőt pedig egyenesen irigyeltem.

— A középiskola és a masszőrtanfolyam elvégzése után a soproni, valamint a balfi szanatóriumban dolgoztam két évig. Ezt követően a Soproni SE gyűrője lettem. Érdekes a munkám. Az ember ott forog a „tűz körül”, mindenről értesül, s egy kicsit neki is köze van a győzelmekhez, sikerekhez.

— El tudja látni minden helyzetben a munkáját?

— Az öltözőben a gyúrópadon nincs gond. Mérkőzés közben ugyan berohanni nem tudok a pályára, de nem is létkérdés. Általában az alapvonal mellett részesítem „elsősegélyben” a fiúkat. Persze előfordul, hogy a játéktéren dolgozom, olyankor az egyik tartalékjátékos vezet a színhelyre.

— A gyúrónak ott van a helye az orvos és az edző mellett a kispadon. Ön viszont félre vonul...

— Nem akarom zavarni a többieket. Barátom: Tóth István, a soproni ATI vezetője ugyanis mindig mellettem van, s „közvetíti” a kilencven percet. Így mindenről tudok. Nagyon megszerettem az SSE-t, s ma már elsőszámú csapatom.

— Bizonyíték erre a két dal is, amelynek ön a szerzője, s amelynek kottája a labdarúgó tavaszi sorsolásával együtt a szurkolókhöz is eljutott.

— Sopronban már ismerik a dalokat a sportbarátok, van, aki dúdolja is. Azt hiszem, tetszik nekik.

— Én is szívesen meghallgatnám újra — jegyzem meg, mire ő odaül a zongorához és teljesíti a kérést. Gondolatban kint vagyunk a pályán: „Felzúg a hajrá Sopron, hajrá SSE, soproni labdarúgók egyesülete. Több ezren harsogják: fiúk, mindent bele, ígérjük, győzni fogunk, ez az, SSE...”

— Ez volt az első dal, amelynek a „Hajrá Sopron, hajrá SSE” címet adtam. S mivel nemcsak foci van a világon, írtam egy klubindulót is.

— Mit szölkáltak a vezetők és játékosok a dalokhoz?

— Örültek...

— Árulja el, mi készítette arra, hogy zeneszerzéssel is foglalkozzon?

— A klub és a sport szeretete. Segíteni akartam a fiúknak a magam módján. Ebben nagyszerű segítőtársnak bizonyult a Prakker együttes, velük énekeltem szalagra a számokat.

— Próbálkozott már korábban is zeneszerzéssel?

— Gyermekkoromban, de amikor

az egyik zeneszerző azt mondta, hogy egy hét múlva jelentkezzem húsz dalocskával, elment a kedvem az egészről. Közöltem vele, hogy nálam ez parancsszóra nem megy.

— Egyik dala a rádióban is elhangzott. Várható-e újabb induló?

— Nem törekszem budapesti kollégám, Ihász Gábor babérjaira, de szívesen komponálnék komolyabban is. Mondjuk, ha valaki társulna, vagy a segítségemre lenne.

— Legközelebbi tervei?

— Ott lenni a vakok úszó Európa-bajnokságán. Természetesen versenyzőként. Ehhez persze még sokat kell gyakorolnom, s teljesíteni kell a szintidőt. Sűrűn járok az uszodába, főleg a technikámon kell javítani. Szerencsére segítenek a helyi úszók, szakemberek.

Ahogy Buczkó András, a Soproni SE rokonszenves gyúróját megismerem, biztos vagyok benne, hogy felállhat majd a rajtköre. Sportszerete, hihetetlen akarateréje átsegíti az akadályokon.

Pálfalvi Gábor

(Megjelent a KISALFÖLD magazin 1980. június 28-i számában.)

LAK ISTVÁN

Társasutazás a Magas-Tátrába

Szövetségünk budapesti és Pest megyei szervezete kirándulást szervezett Csehszlovákiába 1980. május 15—18. között. A négynapos utazás szervezője és vezetője Vándor Tamás, szövetségünk kulturális főelőadója volt. Idegenvezetőnk Látrányi László üdvözlő szavai után autóbuszunk elindult a hosszú útra. Utunk során a tájak szépségeiről, települések nevezetességeiről idegenvezetőnk bőséges, tartalmas ismertetést tartott.

A változatos, szép nógrádi tájakon keresztül hamarosan megérkeztünk Parassapusztára, itt haladtunk át hazánk határán. Ipolyságon már Csehszlovákia földjén jártunk, ez a város Szlovákia egyik déli kapuja. Utunkat ezután északi irányban folytattuk tovább a régi Korpona városkán keresztül. Tíz óra körül megérkeztünk a Garam folyó menti Zólyomba. A város Szlovákia egyik vasúti csomópontja, ma fejlett ipari település. Városnéző sétánk során ismerkedtünk Zólyommal. A város gazdag történelmi múlttal rendelkezik, sok műemléke van, ezek közül a leghíresebb a vár, a Szent Erzsébet templom és

a városháza. Zólyomban főiskola és állandó színház is működik. Séta után a várba mentünk. Az épületet még Nagy Lajos király kezdte építeni, ő is, és többen a magyar királyok közül gyakran tartózkodtak e helyen. A szépen rendezett várban ma múzeum található. Sorra jártuk a termeket, amelyekben híres festmények, szobrok láthatók, ezenkívül erdészeti és néprajzi kiállítás is van. A tárlókban levő gazdag gyűjteményt a múzeum egyik dolgozója magyar nyelven ismertette. Ebben a várban született Balassi Bálint költőnk. A múzeumlátogatás után tovább utaztunk a Garam völgyében, nemsokára megérkeztünk a szép környezetben épült Besztercebányára, a város Közép-Szlovákia központja. Itt nem álltunk meg, az autóbusról ismerkedtünk a településsel. A várost elhagyva utunk egyre magasabb hegyek, erdőkkel borított tájak között vezetett. Idegenvezetőnk gyakran hívta fel figyelmünket egy szépen ívelő csúcsra, vagy a hegyek közt a völgyekben futó sebes folyású patakokra. A Csernovicai-hágón mentünk keresztül, majd Poprá-

don át megérkeztünk Tátra-Lomnicra. Már délután volt, amikor ragyogó napsütésben leszálltunk a buszról és jókat szippantottunk a friss, tiszta tátrai levegőből. Majd elfoglaltuk szálláshelyünket, amely az Eurocamp-ban volt. Itt egy hatalmas parkban modern, fürdőszobás, négy-személyes bungallók vannak. Ezek a távfűtéses faházak egész éven át fogadják a vendégeket. A kényelmes házikókban volt éjszakai pihenőnk a következő két éjjelen is. Vacsora után esti sétán ismerkedtünk Tátra-Lomniccal. A település a Magas-Tátra egyik fontos üdülőközpontja. Az egész telep egy hatalmas gondozott fenyves parkban van. A kedvelt kirándulóhelyet nagyon sokan keresik fel. A helység szépségét növeli a fölötte emelkedő Lomnici-csúcs. A következő két napon Tátra-Lomnicról kiindulva több kiránduláson ismerkedtünk a táj szépségeivel.

Ezek a kirándulásokon szinte lépten-nyomon szebbnél szebb látvány tárult elénk. A Kárpátok hegyei ezen a vidéken érik el a legnagyobb magasságokat. A Magas-Tátra területének nagyobbik része Csehszlovákiához, kisebbik hányada pedig Lengyelországhoz tartozik. A hegyek a medencék síkjáról hirtelen emelkedéssel elérik a 2500 m magasságot. A Tátra legmagasabb pontja a Gerlachfalvi-csúcs 2633 m (régebben Ferenc József, majd Sztálin-csúcsnak is hívták) és a Lomnici-csúcs 2632 m. A hegyek déli lejtőin az éghajlat szelidebb, mint északon, ezért itt főként ősszel sok a napsütés. A völgyekben festői környezetben tavak, — tengerszemek húzódnak meg. A Tátra növényvilága igen gazdag, a magassabban fekvő erdőkben nagyon sok a fenyőfa, vadmacska, hiúz, mormota és zerge. A zergék kiváló sziklamászók. A Magas-Tátrában ma már kevés a farkas és a medve. A Tátra természeti szépségeit, élőlényeit a Tátrai Nemzeti Park védi. Ennek az intézménynek a dolgozói végzik el a terület gondozását, tisztán tartását. A táj levegője általában száraz és tiszta, ezért kiválóan alkalmas üdülésre, pihenésre. A Tátrában sok szanatórium és gyógyintézet működik. Hatalmas az idegenforgalom, főként a téli sportokat kedvelők keresik fel a Tátrát, de egész éven át sok a turista.

Kirándulásunk második napján reggeli után felmentünk a Csorba-tóhoz. A tó 1350 m magasan fekszik, körülötte szállodák és szanatóriu-

mok vannak. A csodálatos környezetben fekvő tó területe 2600 m, amely körüljárható. Végigjártuk a tó körüli utat, amely helyenként még vizes volt az olvadó hótól. A hegyekben még bőven akadt hó. Ebéd után késmárki és poprádi kirándulás következett. A Magas-Tátrától keletre a Poprád folyó völgyében megérkeztünk Késmárkra. A tízezer lakosú város a vidék egyik forgalmas központja. A régi városban sok a műemlék, ezek közül a fatemplomot és az új evangélikus templomot kerestük fel. A fatemplom az 1700-as évek elején készült el. A hatalmas, teljesen fából készült épület védett műemlék, egyházi célokat már nem szolgál. A fatemplomból a közeli új evangélikus templomba mentünk. Ebben a templomban van Thököly Imre mauzóleuma, a fejedelem hamvait 1906-ban hozták haza Törökországból. Thököly sírjánál elénekeltük a magyar Himnuszot. A délután további részét Poprádon töltöttük.

A harmadik napon délelőtt függővasúttal a lanovkával felmentünk az 1750 m magasban fekvő Kőpataki-tóhoz. Amikor kiszálltunk a lanovkából, a befagyott tó partján szép panoráma tárult elénk, a hóborította hegyek közül ki-magaslott a Lomnici-csúcs. Ebéd után megint egy csodálatos kirándulóhelyre mentünk. Siklóvasút vitt fel bennünket a Tarpataki vízeséshez. A helyenként sziklás és sok részen havas úton a Tarpatak völgyében egy hosszabb túrát tettünk. A patakot átívelő egyik hid közelében álltunk meg, a közelben kb. 40 m magasból zuhogott a víz lefelé. Sokáig maradtunk a hatalmas zúgástól visszhangos, gyönyörű völgyben. Ezen a viszonylag nehéz útvonalon látó és gyengénlátó társaink segítettek azoknak, akik nehezebben tudtak menni. A figyelem és a segítség egymás iránt végig tapasztalható volt, ez nagy mértékben elősegítette a kirándulás jó hangulatát.

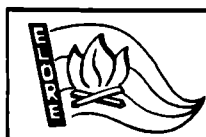
A negyedik nap reggelén elbúcsúztunk a kényelmes szálláshelytől, a mindig tiszta étteremtől, ahol ízletes, jó ételeket fogyasztottunk. Reggeli után elindultunk Kelet-Szlovákia felé. Tíz óra körül megérkeztünk Dobsinára. A parkolótól a jól kiépített úton fél óra alatt felértünk a jégbarlang bejáratához. A világ egyik legszebb és legnagyobb jégbarlangja van itt, amelyet 1870-ben tártak fel. A barlangvezetőt követve elindultunk a lépcsősoron lefelé, majd folyósók, különböző nagyságú termek váltogatták egymást. A bejáratától kb. 40 m mélységbe mentünk le ebbe a szellemesen megvilágított mesevilágba.

A barlangot megnyitása óta állandóan sokan látogatják. Dobsináról a betléri Andrassy kastélyba mentünk. A kastély egy gondozott, hatalmas parkban áll. Az egykori vadászkastélyban 1944-ig az Andrassy grófok laktak, ma állami múzeum. Megnéztük a szebbnél szebb termeket, a múzeum úgy van berendezve, ahogy az Andrassy család is használta: értékes bútoraival, képeivel, műkincseivel, bel- és külföldi vadásztrófeával ma is lakott otthon benyomását kelti. Betlerről Rozsnyóra mentünk, ott ebédeltünk. Ebéd után Krasznahorkára, kirándulásként utolsó állomására mentünk. Már messziről feltűnt a hegyen a soktornyos „Krasznahorka büszke vára”. A régi, középkori vár 300 éven át az Andrassy család birtokában volt, rövid ideig Rákóczi Ferenc is lakott benne. A múzeummá berendezett termekben egykori haszná-

lati tárgyak, konyhaeszközök, bútorok, régi fegyverek és értékes festmények láthatók. Járunk az egykori tanácsteremben és bementünk a várkáporna sírboltjába is, ahol az Andrassy család számos tagja nyugszik.

Krasznahorkáról elindultunk hazafelé a csodálatos szép, igen változatos gömői majd nőgrádi tájakon. Egy nagyon jól sikerült, élményekben gazdag kirándulás után érkezünk meg Budapestre. Már útközben megköszöntük Vándor Tamásnak, a kirándulás vezetőjének és Látrányi Lászlónak, az idegenvezetőnek ezt a sok szépet nyújtó utazást. Végezetül annak a reménynek adunk kifejezést, hogy a jövőben is részesei lehessünk hasonló kirándulásoknak.

Úttörő élet

KUMINKA GYÖRGYNÉ:

ÍGY NYARALTUNK

A nyár folyamán a Vakok Általános Iskolájának és Nevelőotthonának tanulói Somogyvárott és Zamárdiban nyaraltak.

Az első csoport 1980. június 16-tól 30-ig Somogyvárott, a másik pedig augusztus 11-től 19-ig Zamárdiban üdült. A gyerekek izgatottan készültek a táborba, Dichmanné Gyárfás Vera vezetésével. A kényelmes utazást a Volán Tröszt autóbussa biztosította. Elhelyezésük megfelelő volt. A pártások előre ismerték a két hét programját és aktívan vettek részt minden megmozdulásban. Nagy

előnyt jelentett a végrehajtásban, hogy a gyerekek és a nevelők között igen jó kapcsolat alakult ki már az első órákban. Több kirándulást szerveztek Fonyódra, majd az egyik borús napon elmentek Keszthelyre is. Sok vidám vetélkedő, közös játék is volt.

A múzeumok látogatása, az ismeretlen környezettel való barátkozás lelkes nevelői irányítással történt. Jól használták fel a Vakok és Gyengénlátók Szövetsége által kapott pénzeretet.

Zamárdiban csak az állami gon-

dozott gyerekek pihentek. A tábor vezetője Babos Klára KISZ-titkár volt. A Balaton partján a fürdés és a csónakázás jelentette a legnagyobb örömet. Kirándulás, játék, séta tette színesebbé az ott töltött napokat. Hajóval keltek át az északi partra. Itt a tihanyi apátságot és múzeumot keresték fel. A gyerekek különösen élvezték, hogy a szobrokat tapintással is érzékelhették.

Mind a két nyaralás, változatos programjával, hangulatos, élményekben gazdag és maradandó emléket nyújtott tanulóinknak.

Ezúton is köszönetünket fejezzük ki a vakok szövetségének az anyagi támogatásért, valamint a Fővárosi Tanács Nevelőotthoni és Kollégiumi Főosztályának a hathatós segítségért.

* KÖZLEMÉNYEK * KÖZLEMÉNYEK * KÖZLEMÉNYEK * KÖZLEMÉNYEK *

Felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy szeptembertől szövetségünk központjában ismét megindítjuk tanfolyamainkat:

Orosz nyelvtanfolyam kezdőknek
(A részvétel díjtalan)

Német nyelvtanfolyam
kezdőknek és haladóknak
(Haladók számára)

a Tímár-féle tankönyv
első felének ismerete szükséges)

Gépirás tanfolyam (Sikírás)
Pontírás-olvasás oktatás

Jelentkezni lehet írásban, telefonon vagy személyesen szövetségünk Budapesti és Pest megyei Szervezetének irodájában: Budapest, Május 1. út 47. 1146. Telefon: 210-440.

*

Értesítjük tagságunkat, hogy szövetségünk budapesti központjában dr. Bódi István főtítkár és Daru Gerőné osztályvezető-helyettes minden héten pénteken 9—12 óráig és 13—15.30-ig tart fogadóórát. A munka jobb megszervezése és a felesleges fáradozások, esetleg hiábavaló utazások elkerülése végett kérjük az érdekelteket, hogy a fenti időpontokat lehetőleg tartsák be.

Lengyel Pál

kitüntetése

Lengyel Pál, a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat egyik legrégebbi dolgozója 1980. június 30-án nyugdíjba ment.

1949. október 20-án kezdte meg munkáját a vállalatnál, mint kefebehúzó és több, mint 30 éven keresztül kiválóan végezte feladatát.

Egész fiatalon csatlakozott a vállalatnál folyó munkaversenyhez és rövid időn belül a vállalat egyik legkiválóbb dolgozója lett.

A kefebehúzási normát fokozatosan túlteljesítette és egyenletesen tartotta ezt a szintet egészen nyugdíjbavonulásáig. Amit a kezéből kiadott az mindig kiváló minőségű volt. A vállalatnál folyó munkaversenyben és szocialista brigádmozgásban állandóan élen járt.

Termelő munkája mellett derekasan kivette részét a vállalatnál folyó mozgalmi munkából, hosszú időn át a szakszervezeti bizottságban különböző tisztségeket töltött be. A vállalatnál szerették és tisztelték, mert példás magatartást tanúsított. Dolgozó társai érdekében a különböző testületekben aktív szerepet vállalt. E kiemelkedő tevékenységéért többször részesült vállalati kiváló dolgozói kitüntetésben és jutalomban.

Nyugdíjba vonulása alkalmából a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka Érdemrend bronz fokozatával tüntette ki, melyet ünnepélyes keretek között Csehek Ferencné elvtársnő, Budapest Főváros Tanácsának elnökhelyettese nyújtott át.

Lengyel Pál a magyar vakügy kiemelkedő személyisége, a magas kitüntetéshez ezúton is gratulálunk.

Dr. Solymos Gyula
igazgató

A Minisztertanács Trethon Ferenc munkügyi miniszter elvtárs vezetésével kormánybizottságot hozott létre, amely a rokkantak nem-

zetközi évének feladatait irányítja. A kormány a bizottság tagjává szövetségünk elnökét, dr. Vas Tibor elvtársat is kinevezte.

hirdetések

34 éves, 170 cm magas, barna hajú, kék szemű, józan életű, szórakozást, kirándulást kedvelő, elvált vak férfi (előző házasságából egy kislánya van) házasság céljából megismerkedne 30—40 év közötti elvált asszonnyal, aki lakással rendelkezik. Egy gyermek nem akadály. Leveleket „Piroska” jelígre kér a szerkesztőségbe.

*

Elsősorban vidéken élő sorstársnőkkel és sorstársakkal (kortól függetlenül) szeretnék levelezni. Válaszokat „Barátság” jelígre kérek a szerkesztőségbe.

*

Jugoszláviában élő nyugdíjas vagyok. Csupán emberszeretetből megtanultam a pontírást, nagy örömem számomra, ha embertársaimnak se-

gíthetek. Minden ellenszolgáltatás nélkül vállalom pontírási másolást pl. a Kultúra Világa című sorozatból a Nobel-díjasok kislexikonját, részleteket az Operák Könyvéből és az Univerzum füzetek fejezeteit stb. Címem: Kovács Sándor, Svet Miletic, Sombori u. 14. 25211.

Önálló keresettel és lakással rendelkező, kb. 170 cm magas, 34 éves, önhibáján kívül elvált vak férfi házasság céljából megismerkedne korábban hozzáillő gyengénlátó vagy vak sorstársnővel. Leveleket „Boldogok leszünk” jelígre vár a szerkesztőségbe.

FELHÍVÁS

segédeszköz-vásárlásra

VALAMENNYI MEGYEI SZERVEZETÜNK
AZ ALÁBBI KÖRLEVELET KAPTA

A VGYOSZ további segédeszköz akciót szervez! Hasonlóan a pontírógép juttatáshoz, e segédeszköz-féleségeket is 25%-os kedvezményrel bocsátjuk tagjaink rendelkezésére.

A segédeszközök megvásárlása a kijelölt üzletekben teljes áron tör-

ténik. A megvásárlás után szövetségünk átutalás útján téríti a teljes ár 25%-át a tagtársak által pénztárunkban leadott egy db készpénzfizetésről szóló csekk bizonylata alapján.

A ZK—140T típusú orsós mag-

netofon ára: 3060 Ft, ebből 2295 Ft-ot fizet az igénylő és 925 Ft-ot szövetségünk térít. Megvásárolható: Bp. VII., Lenin krt. 22. sz. alatti KERA-VILL szaküzletben.

Az „Erika 115” típusú síkírógép Bp. II., Frankell Leó u. 9. sz. alatti MIGÉRT szaküzletben vehető át.

A segédeszköz akcióban sze-

replő magnetofont és síkírógépet csak azok a tagtársak vásárolhatják meg, akik a megyei szervezetek felterjesztése alapján központunktól írásbeli értesítést kaptak.

Kérjük titkár elvtársat, hogy a segédeszközök megvásárlására Budapestre utazó tagtársak és kísérőik részére a helyileg illetékes megyei

szervezet soronkívüli utazási jegyet biztosítson.

Kérésünk továbbá, hogy az igényléseket legkésőbb ez év október 20-ig továbbítsák központunk felé, mivel az akciót szeretnénk november 30-ig lebonyolítani.

Budapest, 1980. szeptember 12.

dr. Bódi István
főtitkár

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK

FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

80 4314 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

KSM 0209-0765

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Dr. Vas Tibor:</i>	TAPASZTALATOK AZ NDK-BÓL	1
	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	2
	MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	3
<i>Szonda Klára:</i>	A HATODIK KITÜNTETÉS	6
<i>Dr. Tóth György:</i>	A 175 ÉVES BÉCSI TIFLOPEDAGÓGIAI ISKOLA KÜSZÖNTÉSE	7
<i>Dr. Gönczi Aladárné:</i>	INDIA ORVOSTUDOMÁNYA AZ ÓKORBAN	12
<i>Szemerédi István:</i>	BESZÁMOLÓ A GYÓGYMASSZŐRŐK TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMÁRÓL	13
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	FORGALMI VÁLTOZÁSOK BUDAPESTEN	14
<i>Kárpáti Tünde:</i>	A JÖVŐ ZENÉJE	15
<i>Csuhák Zoltán:</i>	„MIT TEGYUNK, HOGY ÉLETÜNK TELJESEBB LEGYEN?”	16
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK — MAGNÓRÓL	17
<i>Borbély Lajos:</i>	AZ ELSŐ NEMZETKÖZI ROLBALL-VERSENY MAGYARORSZÁGON	18
<i>Pálfalvi Gábor:</i>	A ZENESZERZŐ SOPRONI GYŰRŐ	18
<i>Lak István:</i>	TÁRSASUTAZÁS A MAGAS-TÁTRÁBA	19
<i>Kuminka Györgyné:</i>	ÍGY NYARALTUNK	21
	KÖZLEMÉNYEK	21
<i>Dr. Solymos Gyula:</i>	LENGYEL PÁL KITÜNTETÉSE	22
	HIRDETÉSEK	22
	FELHÍVÁS SEGÉDESZKÖZ VÁSÁRLÁSRA	22

Vásárláskor: cél a CENTRUM!

